

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Postilla super Osee, Iohel, Amos, Abidiam, Ionam,
Micheam, Abacuk, Sophoniam, Aggeum, Zachariam,
Malachiam, Thobiam, Baruch cum epistola Ieremie,
Iudith, Machbeorum I. II, libros Sapiente, ...**

Nicolaus <de Lyra>

[Reichenau], [15. Jahrh.]

Postilla super libros Sapientie

[urn:nbn:de:bsz:31-87081](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-87081)

Incipit prolatio eiusdem magistri
Nicolai de Lyra super libros
sapie et ecclesiastica de ordine
scti marci sacre theologie
venerabili doctore.

D

Est librorum historiales non amonios
exponeudi sunt duo qui sunt simplicitate
moralis s; liber sapientie et liber eccle-
siasticus inter quos primus dicitur e liber
sapie cu cruce auctoris cum cruce mane
¶ Pars prima e qua licet philo dissertassit
iudeorum hunc librum grece scripsit ut
quiter dicunt doctores historiographi si-
cipm compilavit ex sententijs salomonis
¶ Inter quos salomon e eius auctor pri-
cipalis loquendo tunc de auctoribus huius
libri ¶ In antra viii et nono capitu-
lo expresse loquitur auctor imperator
lonome ¶ Iesus aut filius forath scripsit
librum ecclesiasticum tempore ptolomei aue-
gens ut patet in prologo alius libri
qui fuit per alexandru magnum et sic
fuit postior salomone tempore et aucte
¶ Pars uero secunda e qua vterque liber
partim procedit ratiomatiue et partim
exemplatiue ut in p[er]tinet e iudebitur
¶ Ino concedente ¶ Exempla uero posita
in libro sapientie incipiunt ap[er]t[ur]i f

abadam ut hi in frax Sapinilo
et terminantur in patribus ex cunctis
de egipto ¶ Exempla uero posita in libro
ecclesiastico incipiunt ab ezechiel et pro-
cedunt usq; ad symone filiu omie ut
patet etc. l. qui fuit p[er]m[an]ens in tempore
marchabeorum et sic patet r[ati]o p[er] se
¶ Hijs igitur p[er]missis qui nomine sa-
pientie in ratiomatiue induas partes
diuiditur ¶ Nam primo induit aucto-
tor ad sapiam desiderandam et ha-
bendam et hoc ratiomando ¶ Q[ui] ad
idem induit exemplum ex em-
plificando in frax et ca[usa] ¶ Vnde
lectu autem vtriusq; considerand[um]
¶ In hoc libro ut sapientia et iustitia
et iustitia procedunt accipiuntur ¶ Ac-
cipiuntur iustitia hic om[ne] legalis que
sunt dicitur quito ethicoz e omne
virtus ¶ Nam lex precepit de
actibus om[ne] virtutum ¶ Et om[ne] in
tenore legis tunc facit bonos ¶ Et
ethicoz que bonitas fit p[er] virtu-
tes ¶ Similiter sapientia pro ut
hic accipitur includit omne virtu-
tem ¶ Nam ad sapientem spectat
determinare aliud q[ui] e formale in
qualibet virtute ¶ Propter quod
p[er] se ethicoz diffinitur virtus sit
¶ Virtus e habitus electivus om[ne] me-
diata consistens pro ut sapiens
determinabit ¶ Et no sapia que
e cuilibet virtutis dicto modo de-
terminatiua includit omne virtu-
tem ¶ Et sic patet quod iustitia et
sapia et qualiter p[er] eodem p[er]p[er]-
ter accipiuntur in hoc libro ¶ Sicut
ca[usa] q[ui] sapia uel iustitia hoc modo
dicta dupliciter dicta hi ¶ Vno

Incipit liber sapie.

mo pro ut partes humanas
 acquirunt. Alio mo pro ut adco
 in funditur et licet de utraq mly
 libro tangatur tamen de illa q
 e per infusione specialiter agit
 Agitur ad iusticia vel sapiam
 sic intellectam auctor pmo nos in
 duat. Quia terra hoc excedit excludit
 Nolite zelare morte in errore
 2o prosequendo qd dicitur respi-
 mit cor cao. Sicut philosophus
 in principio libri de anima pmo adno-
 tiam habendam de anima inducit
 et pmo errores tra cam excludit
 in prosecutione pmi libri et pga
 ad tractand de aia et eius partib
 procedit. 2o libro et tra. **Q**uia
 pnam partem sciendū q sicut
 in movente requit debita virtus
 ad regulatē movendū sic immo-
 bili debita dispositio ut obediat mo-
 vanti. Et sic est in hominibus. Na
 imprelatis et pncipibus requit
 sapia sine usua mo dicto nicol-
 lecta ad hoc q bn regat qm a
 in qto qproportionaliter requirit
 sapientia ut
 subdantur et obediat **in**
 q pmo ostendit imprelato. 2o
 in subditis. pms sanctus disti-
 pline. **Entra pmi dicit**

Diligite iusticiam q
 includit omnes
 virtutes qui
 iudicatis tra
 a hincantes
 in tra m fo-
 ro seculi
 et ecclesias
 rito et quia
 in hoc sunt
 ammissi 2
 coram dei

a quo procedit omnis pias recte iudi-
 candi. No subditur sentite in domo
 in bonitate et confortam illi quia
 sicut omnia ordnat in se qm tamq
 in finem volunt et optime. Ita
 nos artus nost ordmare ad rōmū hō
 et ad honore dmi debemus. Et in sim-
 plicitate cordis et mundicia mēis quia
 sicut augustinus hoc e simplex cor
 q e mundū cor quēte aliud a habete
 noticia eius per sapientie domū que
 omnes virtutes includit. Et subdit
 modus inveniendi tū dicit. Quomā
 in veniunt ab hīs qui non temptat
 allū. Temptat aut deū qui hīs mali-
 quo negotio q faciat oia hūa et ra-
 tionabiliter obmittit allud effectū ex-
 pectas ex provisione dmi. Quia q
 acquiescē sapie obmittent q potest
 age ut pote studis experiam expectas
 cam hūc adeo e quēda opus dei
 temptatū qter quod nito sibi done
 gam sed facientibus q in se e per
 opa qm et tūc studij et oratō

Incipit liber sapie.

[Faint handwritten notes and bleed-through from the reverse side of the page.]

sapientia quia non solum dat eam super
 oibz et magnis sed etiam in fribz
 et sibiectis dum tamen ad hoc debi-
 te se disponant qd alios excludendo
 subditur Nec liberabit maledictio
a homine impetatoris obstinatio a
labijs suis .r. a blasphemis et alijs
labioz motu ppetatis quoniam ac-
cus illius .r. affectum malaz testis
deus et cordis illius .r. cogitatio
et intentio apud stultior est
 Verus qm nihil eum latere potest
 et sermone illius auditor et ml-
 to fortius opera eius in pector
 Cum spiritus dm hic conter comp-
 bar dicitur sui s; q affectus et co-
 gitatio et locutiones ppetatois no
 latent deū Quia spiritus eius ē ubi-
 q; per essentiam et presentiam
 et hoc ē q dicitur Cum spiritus dm
qui omnia stultior etiam p fmda
dei Quia corp i; Repleuit orbem
firmo Nam omnia creata sunt et pro-
 ducta per apm genes pmo Spiritus dm
ferbatur super aquas .r. super matiaz
informem sicut volubitas arctifas si-
per matiam Unde sunt aliqua s-
 manda pro ut dicitur sicut ibidem Et
hoc q continet omnia .r. spūs stūs
omnia conferens mēe sicut pater
et filius Nam indivisa sunt opera
 trinitatis scientiam hē vobis .r. no-
 ticiam cuilibet dicit publice uel oc-
 culte Qdco concluditur qdpter hoc
 qui loquitur iniqua qualitercuq; no
 pot latere spm dm nec pteci et allu di-
 mirtendo impunitū torquens iii-
 ditiū a dmi iudiciū puniens omnia
 mala Interrogationibus em impij

interrogato est r distansio mundico
 dno sermone aut apud ac Repe-
tico ē eiusdem sententiae ad maiorem
asseracionem quoniam amris zeli .r.
dei qui non solum adotes sed etiam
zelus in abstracto pot dicit ppter sin-
gularem excellentē animaz zelum
tustodite ergo vos amurmuracōne
que nihil prodest ninq dicendo plz
signat quia multū obest et adetrac-
tiōne ptece lingue Nam lingue
 murmuratur cum ad detractōnem q
 ferendam applicatur quia per hoc pe-
 nam meretur Unde luce xvi dē
De dicitur epulone q grauius ar-
debat in lingua eo q inter epulas
postus detrahebat de paupibus q
sermo obstruit a palliatū appen-
cia sanctitatis cum mātis hēat ve-
nomū iniquitatis in vānū nonabit
.r. impunitū non transibit Sed aut
 quod monetur occidit aiaz q ē intel-
 ligendū de mendacio pncioso no aut
 de iacoso uel officioso Flouite zelae
 Hic circa appetitū sapie cremonet
 triplex error pcedens ex vna ra-
 dice Supermit om multi vād
et adhuc dicitur aliqui animā hoīs
ē mortalem sicut brutorū animalū
Et quoz persona dignū creatū in o
mnibz em mētibus hoīs et iunē-
torū et equa vtriusq; condicio Et
 ex hoc aliqui angustijs depressi p
 cedebant ad interfecōne sui ad elu-
 dendū olla mala cedentes nulla a
 post mortem ē Alij vero p oppōitū
 querebant delicias carnalibus afflic-
 sine freno ratiōis sicut et bestie
 reputantes opoz humanoz Et

ex hoc tertiū dicebant q̄ om̄is p̄a
 uite p̄ntis erat pro aliqua culpa
 precedenti ap̄t̄e afflicti cuius erroris
 sunt tres am̄i q̄ob ut abidem dif-
 fusus declarauit h̄c autem tā con-
 trariantur appetitū et acquisitionē sa-
 p̄ie que resp̄bat sui p̄ntis interfec-
 tōis et bone uite futūre presert
 bonis uite p̄ntis Et m̄p̄nti uita
 presert bona uirtutū diuinijs ho-
 nobus et delicijs Sit ergo pro-
 cedatur quia p̄mo remouet p̄m̄i
 Q̄o p̄d̄m̄ cas̄ 1° 3° tertiū capitulo
 tertio Circa p̄m̄i dicitur Nolite ce-
 lare mortem ā afflicte eam in ex-
 ceō uie uie ā per hoc om̄is pe-
 nalitatem credentes euadō hoc
 em̄ ē erroneū Nam maior p̄m̄i
 sequitur in am̄a sp̄ata 1° subdi-
 Neq̄ acquisitionis p̄d̄ionem s̄ache-
 ne an op̄ibus manū uisus ā per-
 manus uisus uis̄ ant̄m̄edo q̄m̄
 deus non facit mortem s̄i hom̄is
 quem reccit̄ potentem non m̄di
 per donū originalis iustie q̄ s̄i s̄-
 iussit sine morte media ad gl̄iaz
 anime et corp̄is transisset Ret̄
 letatur in p̄d̄ione om̄is p̄em̄or-
 tale peccatū creauit em̄ ut cont̄
 om̄ia ā ad hoc em̄ creauit uer̄
 p̄maneat in c̄e m̄d̄ruptibiles
 p̄secp̄as ut angelos aut̄ h̄m̄as
 corp̄a celestia et etiam elementa
 q̄m̄tate ad totalitatem licet in
 aliquibus corp̄ partibus sit ḡis
 et corrup̄o res uō corruptibiles
 cons̄uat in c̄e p̄d̄m̄ cas̄ sp̄enes
 p̄ continuam ḡiācōis Et sana

uiles fecit nates orbis t̄mp̄ a
 diuersas nates hom̄i Quia lic̄
 h̄m̄a natura recedit p̄ccatū t̄m̄
 nō ē irremediabile sicut peccatū
 angelice nature Similiter licet
 homo p̄ p̄m̄i manit̄ necessite
 moriendi non t̄m̄ stat̄ sed dedit
 sibi remedia medicinarū contra in-
 firmitates in firmitatē an̄ surge-
 r̄ū uisq̄ ad humane uite debita
 grad̄ **N**on em̄ h̄c cōter de-
 clarat dicit̄ p̄m̄i et p̄mo q̄nt̄ ad
 remediū contra morbos corporales
 t̄m̄ dicitur Non em̄ ē nullis ā in
 hom̄ibus medicamentū extermini
 ā remediū contra calamitates corpo-
 rales per ext̄m̄ationē p̄te uite
 sicut facit̄ illi qui s̄ in terminē
 a calamitatibus h̄m̄is uite sicut p̄-
 dicit̄ ē **S**ec̄o q̄nt̄ ad penas sp̄i-
 tales t̄m̄ dicitur **N**ec in feror̄ regnū
 m̄cc̄era ā in p̄m̄i uita Et autem
 lex regni q̄ nullus ē a pena et
 culpa p̄t̄ regredi s̄d̄ semper in
 p̄m̄i uita p̄m̄i hom̄es a culpa per
 penitentiā sanā et p̄consc̄iēcie
 euadē penam in form̄ per ḡiam iust̄
 fientem et ad in mortalitatem gl̄e
 dicentem ad subditur iusticia em̄ que
 per ḡiam ē p̄m̄i ē et inmor-
 talis s̄ effectue quia fecit hom̄es
 dignos in mortalitate gl̄e In iustia
 autem que ē p̄m̄i mortale mortis
 acquisitio Nam p̄ ap̄m̄i manit̄
 mors achem̄e q̄m̄p̄i aut̄ manibus
 ā op̄ibus et uis̄ ant̄p̄ermit̄ illa
 s̄ in iusticia et estimantes illa am̄ia
 ā p̄bi com̄em̄ere p̄ter h̄m̄i uis̄

in amantem ad malum unde de
 de ethicoz quibus e omne quiss ta
 lis fine sibi videtur **De** **de** **de**
 per diversa uicia et psonas po
 nit ad illam ad heres ei in sepabi
 liter sicut psonis psonis quomā
 morte s; ad hunc digni sunt qui
 sunt ex parte illius sicut illi qui sūt
 ex parte iusticie digni sunt in mor
 talitate glorie **Cap. 11**

O **Q**uerunt impij hic quiter re
 mouet error pōns s; alloz
 qui ppter aie mortalitatem
 aie pōm suū errorem ad uicia car
 nalia dicebant ~~non~~ ~~et~~ ~~circuendū~~
 dicebant ~~et~~ ~~circuendū~~ sine freno
 ad uicia carnalia **Et** pmo hic error
 ponitur **Secūdo** tollitur **Et** hoc cogi
 tamē **Prima** induas quā pmo
 ponitur error in intellectu **Quo**
 in effectū a uoluntate ergo **Circa** p
 mū dicitur **Secūdo** em impij
 cogitantes apud se non recte lig
 em impijū pncipiū non sit ex
 cor tamē in dūctōe condūpōm
 ex illis contigit errāe qm minor
 qmōis non accipit rāōe sūb mādē
Engūm et tū tediū e tempus ui
 te nre **Quia** solum ponebant ut
 uitam pntem que cito transit **Itē**
 subditur **Non** e refrigeriū in sic
 hominē quā negabant p; uitam
 astam pmiū boni opib; et non e
 qui agnitus sit reuersus ab mferis
 r amortuus **Et** hoc patet falsū
 in regū xvii de filio mulieris sarap
 tane quem suscitauit helias **Et**

de filio sarranitis que suscitauit he
 liazus **Quarto** regū iij cao **Et** de plu
 ribus alijs in nouo testamēto **Quia**
 ex nichilo nati sūm; Nam matia
 corpis humani ex nichilo fuit pro
 ducta in pnia corp; creatōne et amā
 in funditur p creatōne **Et** post hoc
 erim; tanquā non fuerim; **Horā**
 sequitur **Nam** anima hominē est
 immortalis supposito tamē in fluxu
 genēali opus dei sine quo nulla
 res p; ee qm sūm; et flans e
 in uerbis nre **Quim;** em per
 in spiratōne et respiratōne acis
 et pmo sūntille a res q; pē dia
 sūntilla s; calor naturalis qui p
 sui paruitate sūntilla pē dici ad rō
 mouendū cor nrm quā diu em
 calor naturalis e in corpore cor in
 fluit motū in partibus alijs q;
 pmo uiuit et ultimo mouetur **Et**
 extinetis timē eū corp; nrm de
 fiētē naturali calore statim em
 in frigidat et tandem in rēre re
 soluitur et pūb a aia diffundit
 a euanesct sicut et aia brutoz
 et transiet uita nra sicut ues
 tigū nubes que totali dissolui
 per radiū solis et nōmē nrm
 obliuionē accipiet p tūb a per
 lapsum tps **Nam** sicut post
 mortem hominē remanet nōmē
 eius aliquādiū tamē per lon
 gitūdiem euanesct et nemo
 pntis uite hēbit memoriā opoz
 nroz **Deus** tam hēbit me
 moriam ad puniēdū mala ad
 pmandū bona **Et** non est

reuerſo ſine m̄i quia poſt mō-
tem nullus reuertitur ad uitam de
curſu naturali per miracula tamen
aliqui ſunt reuerſi ut predictū ē
om̄es reuertentur iudicio finali qm̄
conſignati ē per lapidem p̄m̄i ſup
corpore defuncti ſepulcra. **V**enite
ergo hic conſequent̄ ponitur ef-
fectus dicti erroris. Nam ſi de hoc
nichil remanet poſt mortem nec
expectetur aliquid p̄m̄i pro bono
uel pona p̄malis non reſtat niſi q
homines ſine ſceno curant ad concu-
piſcibilia m̄di et delectabilia carnis
Et hoc ē q̄ dicit̄ p̄mo de delectabi-
libus carnis. Venite ergo et ſuam
bonē conſtituendo ſibi finem m̄m̄
et utamur creaturā tamq̄ in uice-
tute a. a. a. a. ſicut poterim̄ cetera
patent̄ uſq̄. Nemo m̄m̄ exſortē
ſic a. excludit̄ aliquid m̄a. a. a. q̄
ſit omnibus communis qm̄ hoc eſt
pax m̄a a. nichil plus poſſim̄
poterit de bono huius uite. **A**d
p̄m̄am hic conter̄ exomplificat̄
de concupiſcibilibus m̄di per ap-
preſſionē iuſtorū tū dicit̄ diſtinam̄
paup̄em iuſtū atq̄ quia tales non
p̄m̄ ſe et a. a. contra appreſſōes
defendē nec reuerſam̄ contra ra-
nos a. homines antiquos ſed etiā
eos deſtatiū honoris. Sit autē forti-
tudo her̄ lex iuſtice a. quid q̄ poſſim̄
nobis licitū acquirere. Quod em̄
in firmidē in uale in uenit. In
iudiciū m̄m̄. Circa ueniam ergo
iuſtū a. deſcipiam̄ op̄m̄ quom̄a in
uile. T. nobis quia non uult con-

munere op̄ibus m̄is et m̄p̄e-
rat nobis peccata leges. Semper
em̄ apud homines fuit lex natural̄
cuius transgreſſionē m̄p̄erabant
iuſta peccata. Et loquitur hic
ſcripturā de tota multitudinē iuſtorū
ſicut de uno hominē eodem modo
loquendi quo dicit̄ exodi iij. fi-
lius meus p̄magentis aſel. Pro-
mittit ſe ſcientiam dei h̄re. Illud
q̄ referri ad p̄m̄i iudiciū qui h̄re
legem dimitis datam. Exodi xij. fi-
lius dei ſe nominat quia ſic nominat̄
ab eo ſicut dicit̄ ē factus ē nobis
intraditionē cogitationū n̄r̄arū cas
arguendo ſicut fecerit multi p̄m̄i
app̄et̄o grauis ē uobis et aduide-
dū et ſubditur causa qm̄ diſſimilis
alijs uita illius ſunt em̄ uidei ab
alijs gentibus diſtincti in habitū
et uictū nec cantebant̄ gentilibus
et nō graues erant eis aduide-
dū. Proter quod antiochus ep̄phanes
cogebat iudeos ut tranſſerrent ſe
ad ritū gentiliū ut h̄i. p̄mo et 2.º
marchab. et ad eum uoluit face
aman que et ſimilia preuidens in
p̄m̄i ſalomon dixit aſta tamq̄
oingentes a. nullius ueritatis h̄re
ep̄m̄ari ſim̄q̄ ab illo. Nam genti-
les erant ydolatre. V. e. maxonna
fulſas et abſtinet ſe a uis m̄is
tamq̄a in iudicijs. Nam modi-
uiondi gentiliū erant in com-
tione ydolatre et ab eo lege
p̄hibitorū. Et preſert̄ nouiſſima
iuſtorū a. bona a. iuſtis expectata

proferat omnibus bonis vite p[ri]ncipis
 Videamus ergo per afflictiones
 expectamus ueritatem uerborum eius
 si enim uerus est filius dei per gratiam
 iustificationem suscipiet illud liberando
 de oppressionibus iniquis et sic fuit
 et frequenter tempore ueris testamenti
 sicut pater in persecutione amari
 tempore mardochei et tempore math
 ab eo de persecutione antiochi Co
 tumelia et tormento interrogem[us]
 eum sicut pater de septem fratribus
 qui cum matre contumeliose et tor
 mentis magnis fuisse interrogati
 si uellent obedire regi. Quod math
 viii. **Q**uod autem exponitur p[er]
 ista de xpo tunc passionem p[ro]uident
 salomon hic descripsit eam ad di
 uinitatem ergo iustu[m] op[er]e
 stantur enim iudei plures xpm ca
 pere in sermone ut patet ex de
 cursu euangelij. **E**t imperat nob
 peccata legis. Imperabat enim
 eis math vii. Quod uerba facie
 bant mandata dei propter traditiones
 suas. **P**roponit se sciam dei h[ab]ere
 ioh[ann]es vii. **E**t uerus qui misit
 quem uos nescitis sed ego scio eu[m]
 factus est nobis in radu[m] cogi
 tationu[m] n[ost]ra. **Q**uius enim eos re
 dargues cogitationes eos equalant
 math. **E**t cum uidisset alius cogi
 tationes eius et grauis est nobis
 animam aduidentu[m] propter adu[m] q[uo]d
 contempnit contra eu[m] terra[m] patet
 iustis. **S**i enim est uerus filius dei
 etc. **H**oc uidetur esse p[ro]p[ter] ista expo

tionem nam uera dei filio competit
 soli xpo qui est solus dei filius natura
 lis. Alij uero sunt eius filij adopti
 ui. Contumelia et tormento interro
 gemus eum. **X**po enim pendenti in
 cruce dicebant math xxvii. Si filij
 dei es destronde de cruce tua. **M**ate tur
 pissima condempnemus eu[m]. Nam in
 latrones suspendent eu[m] math xx
 vii. **S**ic enim respectus in sermonibus
 illius. **C**redabant enim iudei q[uo]d xpo
 mortuo sermones ap[osto]lus p[re]dicator
 reputarentur falsi. **S**ed contrariu[m]
 contigit. Nam ip[s]o resurgente et
 in celos ascendente fuit nomen eius
 exaltatum et doctrina p[er] uersu[m] orbe[m].
Hec cogitantur q[uo]d missa errat
 tra in mortalitatem anime. **H**ic aut
 heretice remouetur cum dicitur hoc co
 gitantur que dicta sunt et errantur.
Et subditur erroris causa ad dicitur
Et recantur enim alios malicia eor[um]
 q[uo]d si referatur ad iudeos specialiter
 scdm exp[er]tione[m] scdm dicens q[uo]d
 licet pati iudeos h[ab]uerint notitia[m]
 de xpo sicut plenus dixi super
 illud mat[the]i. **U**identes aut[em] igno
 le dixerunt hic est h[er]es quia **E**t cepit
 predicare contra uicia eor[um]. **C**ontem
 runt contra eu[m] in iudicia et adu[m]
 ex quibus obscurata fuit in eis no
 titia q[ua]m h[ab]uerant de xpo. **M**ultiplic
 tes exponit prophetas de eo puer
 se. **S**i aut[em] referatur ad impios
 generaliter sic similiter euenit q[uo]d
 malicia affectus exorat notitia[m]
 intellectus maxime in moralibus
 quia qualis est omnis quisq[ue] talis
 finis sibi audetur in ethico. **E**t

nestorunt sacramenta dei a ocul-
ta bona que sperant diligenter se
quid subditur neque mercedem spera-
mit dñe iustie nullam retributione
expectantes nec iudicant honore
ammay sanctay quo transferre
sunt ad conspiciu angeloy. Quia
deus creavit hominem in corpore
nabilem a in mortalem ex parte
anime et contra corrupcionem corpore
eo qd e compositu ex contrarijs ele-
mentis. Sed et dñm originalis
iustie quo poterat aia corpus sui
a corrupcionem preservare. Et ymagi-
nem similitudinis sue fecit aliud
quia fecit ea capere dei per rag-
nacionem et amorem. Prudicia
aut dyaboli mors introiit in cor-
pore traxit quia per temptacione
apulis pmi parentis inaudata dei
transgredietes p dederunt origine
iustiam et sic incurrerunt moie-
di necessitatem qm hñ imitantur
aut alio a dyabolo qui sunt
ex parte illius. a omnes impij de
quibus dicitur qd hñ viii. Vos
ex parte dyabolo est. **Cap. m.**

Istoru anime
hic remouet tertius error
qui e circa mortem iustoy
quam multi ignominiosay
reputabant quando ead
in afflictionibus et tormentis
nam cuncta talia credebant esse
penas alicuius pcti pcedentis ut
supra dictu e. Primo agitur
ponitur huius erroris remotio. Quod
cuiusdam dicti declarato cao m.
Circu pmi pmo ostendit mors

iustoy qua vis sit penalis ee
gloriosa. Quod mors iniquay agno-
minosa a impij aut. Circa pmi
dicitur iustoy aut aie in manu dei
sunt. Sunt em in mortales ut
dictu e et adeo sepe a corpore
tribus per mortem sunt in manu
dñe misericordie per sanctitatem
glorie concedende. Nam a pte pas-
sionis xpi per quam aperta e
cama glorie si non hnt aliquid
purgandu statim euolant ad glo-
riam. Si aut hnt aliquid purga-
dum detinentur in manu dñe ius-
tie in pena purgandi ad tempus
sunt tamen seure de sua bñdicitate
cauda. Tempe quod fluxit ante
passionem quamvis eent purgati
non recipiebant ad gloriam exant
tamen seure de opa concedenda
remoto impedimento nante per
ficius redemptore et no tanger
allos tormentu mortis. Si aut
loquam de tormento qd est per
separacione anime a corpore hoc e
comune bonis et malis. Sed tor-
mentu mortis hic dicitur aliud ad
quod per mortem deuenit et hoc
e tormentu rehenne q non tan-
get iustos licet tormentu purga-
toy eos tangat qm non purgat
totaliter in uita pnti. Veritatem
non tangit eos sicut iustos sed
ut peccatores non tamen peccat
adhuc remanentibus sed peccatis
quibus remanserunt ad pena
temporalem obligati. Vnde sunt
oculis in sapientia non tota.

lites in corpore et in anima ut patet
 ex predictis. et estimata e afflictio
 exitus aliorum a corpore aliorum de ho-
 mundo reputatus e in eadem afflictio
 ab illis qui nullam vitam hominis ac-
 dunt post vitam et ab omni iusto na-
 ua iusticie quam temeritate in hoc mudo
 solum ueritatem abierit in extremum. In
 in sapientia errorem et q anobis est
 atter eternum solum dicit errorem
 qui dicit recedentes a nobis per morte
 tatali extirpant. Illi autem a ius-
 ti qui sic erronee credunt estimati
 sunt in parte. Anima enim remanet
 eo qe pnapalior pars hominis hic
 accipitur pro toto. Spes aliorum in ad-
 talitate plena e quia no pot amitti
 immortalitas uero ade no fuit
 plena na amitti potest et fuit a-
 missa. In paucis ueritati sicut in illis
 que sunt hominum conuicia et uirum
 In multis huius disponuntur per glori-
 am et corporis qui deus temptant
 illas. Et autem temptat accipe ex
 pimentu de ignorantia. Unde et
 illa pars laque que ad hoc ordina-
 ditur temptatua. Deus aut
 nihil iniquitat et id non temptat
 sanctos per afflictione corporis ut
 accipiat inde aliqua noticia sicut
 magis uirtus patientie corpore nota
 fiat alijs ad exemplum imitationis
 et ppter augmentu sue retributio-
 nis. Ideo subditur tamquam in pona
 re q ubi non denotatur sed mde-
 oratur et in tempe retributio-
 nis est respectus illorum non solum quod
 ad animam sed etiam quod ad

corpus quod resurget gloriosum
 ad subditur fulgebunt usque per do-
 tom claritate et tamquam scintille
 in ariditate distillant. Per dote
 agilitatis quia corpus obediens ad
 motu anime quod ad locale motu
 iudicabunt nates. Nam per se
 iudicabunt ad xpo in finali iudicio
 Qui confident in alio intelliget
 ueritatem. Et isti sunt qui de sen-
 su proprio non presumunt que presumptio
 homines in uoluit tenebris agno-
 rance sed indubie confident
 ad deum recurrunt et sic datur eis
 lumen intelligentie. Et q talis
 cognicio he caritatem amorem. So
 subditur. Et fideles in delectatione atq
 estent illi captiuantes intellectus
 sui in obsequio. Qui domus gre-
 impium et pax glie in fund e electio-
 eius nam ubi quietatur totaliter
 corp appetitus. **I**mpii autem
 hic contra ostendit mortem impro-
 piam agnominosam. Et sicut mulier corp
 et prolem a muliere. Circa pmo
 dicitur. Impii autem scandalo que co-
 guntur a solum demerita erroris
 a ppo reuocantur habent a puni-
 tionem eternam cuius ratio subde
 qui neglexerunt iustitiam a opus iustitiam
 nolunt. Sicut et adno recesserunt
 qui e bonitatis in finite ppter q
 corp punitio e in finite non in te-
 sue quia hoc est impossibile sed
 extensiu. So subditur. Sapientia
 aut et disciplina qui abierit in
 felix e quia per hoc uenit ad
 hanc punitioem et uana

et spes illorum licet spes sit quae de
futuro bono tamen large accipiendo
accipitur de evasione mali futuri in
quantum evasio mali apprehenditur
ut quoddam bonum. Impij vero de quibus
hic loquitur scriptura nullam penam
vel punitionem crediderunt esse post mortem
et non dicitur quod quicquam est spes illorum
quia credunt evadere sine penam
post mortem et labores illorum sine
fructu quia licet frequenter plus
laborent in hoc mundo quam iusti in
desuis laboribus non reportant fruc-
tum gloriae sed miseriam penae. **¶** In
licet hic contra ostendit eorum agno-
minam in persona committit. Et primo
facit quodammodo. Quod in fert duplex cor-
relatio ad quam felix sterilis. Circa
primum dicitur mulieris eorum in sensate
sunt sequentes mores virorum suorum
et nequissimi filij eorum sequentes
vitam et doctrinam parentum ma-
ledicta creatura eorum a pro matre per-
eos qui dicuntur eorum creatura et con-
formant se illis. **¶** Quam felix
hic exprimitur in fert duplex cor-
relatio. Quod ponitur ad filij autem
quid dicitur quod filij iniquorum parentum
cedunt in ignominiam a pro. Quod
in fert quam felix sterilis quia licet
sit in matrimonio non tamen habet
filios in eius agnomina cadentes
et communitati quasi esset sterilis et
adulteri non esset felix sed misera
habebit fructum pro sua communitate
conjugali melius sibi quam esset filij
et spado a in potentel genere
qui tamen est sancte vite. Quod subditur

qui non maculatus est quantum ad partem
operis nec cogitavit aduersus deum
quantum ad peccatum cordis. Dabitur
enim ei fidei domus a domo gloriae quod
data pro fide formata caritate. Quod
subditur Honorum enim laborum gloria
suis est fructus et quoniam eternus est
subditur et que non contidat. **¶**
Detali enim spado dicitur ysaie
lvi. Non dicat eunuchus ecce ego
legimus aridum quia hoc dicit dominus
eunuchus qui custodierunt sabbata
mea et elegerunt que ego volui
et tenuerunt fedus meum. Dabo
eis in domo mea et in muribus meis
lorum nomen melius a filiis et
filiaibus nomen scriptum dabo eis
quod non prohibet. **¶** Filij autem. Hic
consequenter in fert secundum corre-
lationem de filiis in quorum dicitur
filij autem adulterum a potissime
adulterio spirituali quod est idolatria
consummatione erunt a in eximi-
natione et sicut de lege in te
erunt in partem in melius com-
putabuntur. Nam vita pro illis
est momenti a respectu futuri. Et sine
honore vero est nonissima se-
cretus illorum. Nam honor est
primum virtutis in ethicorum quod
quod alle solus est honor verus
que deseruit alicui inestimationem
sue virtutis. Propter quod senectus
ratione virtute personis vero tact
honor et sic ceteris fuerint
defuncti ante senectute non habent
spem vite futuri. Nec iudicium
agnitionis a iudicij generalis in quo

omnia cognoscitur etiam occulta cor-
di Allocutionem r de suis malis ex-
pationem Racōnes em inique dice sūt
confirmatōes r dice condempnatiois
que r ad penam ignis rehematis **III**

Quam pulchra e casta

Quod amoto circa mortem
iustorū Hic gnter declarat
quoddam dictū f q iusti semper sūt
melioris quam in iusti Et hoc p mod
claratur scdm statū pntis vite Qd
scdm statū uite futue capitulo v p
induas quā pmo declaratur quādam
in iustis vite longioris Qd malis
qui sūt ante breuiorib r q sūt aut
p morte Qsta tunc diuisio nō est
sic pccata qui de matia Annus par-
tis aliquid ponatur mala et eon-
so ppter conecione Circa pmo pmo
ponitur iustorū emmencia tū dia

Quam pulchra e casta

Quam pulchra e casta gencio
r iustora multatudo que e casta cor-
pe rctendenda allicta carnis et
ecum mēte ptaucendo vna m fide-
litatis et ydolatre cum claritate f
sapientie que datur iustis Qm mor-
talis e em memoria allius et
subditur in mortalitate modus qm
aput deū nota e noticia qybaconis
Indeo ues nulla cadit obliuio et
sic eius memoria e in mortalis sim-
plures et apud homines et sic e
in mortalis saltem scdm quid Na
memoria iustorū fit in etia que apmo
abel iusto incepit scdm gregoriū om
vii Si aut loquam de hominibus
sanctis qui sūt in paca sic talis
memoria etiam e in mortalis sim

Cum pns fuit a m pnti vita existes
immanar allam quia multi ead mis-
lentes p exempla uite sanctorū eme-
dant uitam suam et desiderant eam
tū se eduxit Cum em iusti de vno lo-
to transeūt ad aliū ad habitandū illi tū
quibus habitabant commūit desiderat
corp reditū Aliter tunc opponit de
eduxit apnti vita asomū quā tal
mors dicitur quasi naturalis et sic
tales dicit se quoddamō dicit depn-
ti vita quia solū e apntio mense-
to Post mortē uero talū recor-
datur bona vita aporū tamquam
desiderata redire si posset e Et
huc expōni videtur litta sequens
concordare tū dicitur Et impetū
coronata a Jungatur sic litta et
Vincens carnem mūdū et dyabo-
lū qui per fctē vmanū ausit in
morte aporū triumphat r acquirit
pntū in comquinatōe certaminū
a pntū quod reddetur ptereamib
incomquinatōe contra dicitos hostes
impetū coronata suple e pro
dita victoria **Q** Multigena autem
Hic scdo declaratur omiquorū defi-
cientia tū dicit multigena aut
impiorū similitudo que dicit mul-
tigena ppter eius magnitudinē
etia sces pmos Scilicet in finitū
e mīs et non est vtilis quia nō
valet ad finem antonē sicut
medicīna dicitur in vtilis que nō
inducit sanitate Qmō autē ho-
mines m pntū sūt ad ymaginē
dei facti sūt ad beatitudinē ordi-
nati Ppter quod impij abci

deficientes dicuntur in vitales ad
subditur Et ad ultimum plantatōes a
omnes impij qui sic nominantur eo
q̄ per ad ultimum spūale sunt filij
diaboli Nam dabunt radices altas
Nam non p̄nt ascendē ad bona spū
celestia nec stabile fundamentū col
locabunt quia totam fiduciam suā
in bonis mundanis et inuisibilibus po
nunt et si in ramis in tempore ger
minauerunt a in bonis t̄p̄alibz
prosperari fuerint in firmior po
sunt a inconfidencia p̄ntis uite q̄
labilis ē a uento commouebunt
a ad ei sententia super eos irruente
exradicabuntur ab omni p̄ntis uite
in quibus fixerant radicem Con
fringentur em̄ a ramis inconfirmati
quia frequēt talis mors accelera
Et fructus eorū inutiles sūt Na
ex eorū opibz non hūnt exempla
bona sed mala **E**o iniquis em̄
omnes filij a ex hoc em̄ q̄ sunt
imitatores patris suū scelerū tes
tificauerunt analia a p̄orū Iniro
gatione sua tū em̄ interrogant
tūq̄ sunt filij respondēt se esse
filios illorū de quibus notū ē q̄
sunt iniqui **I**ustus autem
h̄nt q̄nter ostenditur p̄ omnia
iustorū breuiois uite et diuidit
mundas partes quia p̄mo facit
quoniam **N**o ponitur defectus im
piorū a q̄nti autē **C**irca p̄mū
dicuntur Iustus autē si morte pre
occupatus fuit antequā ueniat
ad senectutem q̄n refugit eis

a inquiete amiseris p̄ntis uite
et sic ē meliois conditōis quā
iniquus d̄m uiuens qui frequēt
incurrit tribulacōnes corpis et
anime **S**ed quia possit obire q̄
saltem p̄uicatus ē statū senectutis
Venerabili **N**o hoc remouet dicit
Senectus em̄ venerabilis ē a q̄
a uenerat digna non ē in multi
tudine annorū sed in inuitate
mors quam assecutus ē iustus li
cet sic uiuens etate **N**o subdi
tam sunt sensus hominis s̄ iusti
quia sunt honestate maturi et
etas senectutis uenerabilis **M**ea
in maculata sūt breuiois fuit s̄
longa **C**onsequēt ponitur alia
conditio iusti cito morientis quia
per hoc eripitur de conspectu im
piorū a quo possit perire q̄nter
liberij arbitrij uariabilitatem q̄nt
quā accelerauit sūt mortis **O**uide
signū d̄m dilectōis et hoc ē
q̄ dicitur placens deo a q̄nter
litta pauca exceptis q̄ dicitur
ne malicia .i. a parte mali muta
rent eū uolentia tormentorū
et ne fictio a uolentia deciperet
eū q̄ apparentia boni festinatō
em̄ **E**t autē festinatō q̄nti alluso
p̄ntis sed tractatū ē hoc nōmē
ad signandū om̄es deceptōne iuga
ritatis a uerbositatis ornate ob
stinat bona quia frequēt facit ea
appare mala et in pauca t̄ntu
sustentat t̄ntu p̄ntis quia ne
hōmētia passiois p̄ntis iudiciū

meire et demeritum quia non est pro
offensam dei sed propter duritiam flagelli
Nij sunt quos habuimus aliqui inderi
sum sicut in uita punit et similitudine in
operibus quia inoperantes aliquibus po-
nebant fideles pro exemplo dicentes
Ora miser fiat sicut talis copiamus ul-
tibus Nos in sensu et ignorantia
futuroz bonoz. Quam illorum estima-
bamus in saniam eo quod contempne-
bant felicitatem temporalem et finem
illorum sine honore quia malebant
in contemptu punitis. Vite qui com-
putati sunt inter filios dei. a inter
angelos ad quorum conspectum com-
tue assumpti. **¶** Sed errauimus h
quater ponitur iustorum eminentia et
iniquorum miseria separatim et primo
ponitur iniquorum iniquorum miseria. Quod
iustorum eminentia. **¶** Quasi autem. Circa
primum in persona dampnatorum autem re-
credarguunt. Ergo errauimus quia in-
tatis in mundo et iustis hinc non illud
nobis licet aut luceat omnibus qui-
tate ex parte sui. Nam dicitur in scriptis
ad bonum commiter fuit omnibus sed
aliqui eos recipiunt et secantur.
Alij uero repellunt et sic non fuit
eis a ad eorum uoluntatem sed magis
ad dampnationem. Et eod. modo intel-
legendum est quod subditur. Et sic in-
telligentie ut lastati sumus in uia
iniquitatis. **¶** Nam frequenter pl
laborat homines ad perficiendum
sua peccata quam iusti ad iustis opera
sicut de fornicatione uel adulterio quod
maius laboribus et periculis

se exponit ad hunc mentem licet
frequenter deficiat quia uanus religio-
sus in surgendo ad matutinum plu-
ribus noctibus ad deum laudandum
Quod nobis profuit superbia
quasi dicere nihil. Vno in hunc no-
uit transierunt omnia tanquam
umbra que statim defecit et
tanquam oniculus puerus qui sta-
tim datur obliuioni et tanquam
nauis que sequitur neque semita
allius tamen. **¶** Et autem carina me-
dia pars nauis que latior est
et grossior propter quod euuerti-
guit deberet apparere et tamen sta-
tim dissiparet per nauis transitum
Quod autem neque sequitur. Verberas
leues uentum a aeternum et patent
tota usque. **¶** Sic et nos nati de
simum esse. Nam ex contrarietate
ex contrarietate elementum homo natus
statim tendit ad corruptionem mor-
tis. Nam calor naturalis con-
tinue consumit humidum radicale
in quo consistit uita quod secundum me-
dicos per nutrimentum non restantur
primo phos naturales restantur
sed non secundum equalitatem
ut hinc in degnatione et sic necesse
satis tandem sequitur corruptio
sicut vinum cui accipitur modicum aqua
conuertit allam in saporem tamen effici-
timum forte et si continue apponatur
tandem in vinum conuertitur et efficitur
aqua. **¶** Vnde a stabilitate mul-
tis quidem signis ualimus ostendere
sed tantum defecimus ideo subditur

In malignitate nostra autem conspiciuntur. Sicut autem malignitas quasi mala igneas que consistunt in ardore concupiscentie in qua consuntur iniqui. Nam luxuriosi consuntur igne carnalis concupiscentie. Cupidi igne auaritie. Superbi igne ambicionis mundane. Tali adiecto erunt in inferno. Nam in eis remanet remorsus conscientie que est pena ualde magna quam spes impij que figuratur in hominibus quasi lamigo est et flos tribuli que statim auento tollitur. Et ad idem ponit exemplum de spuma aque et fumo et hospite cuius dies que statim dissipantur et dantur obliuioni et sic apparet defectibilitatem. **¶** Quasi autem hic comparatur segregatum stabilitas iustorum cum dicitur Quasi autem impetum uiuentium gloria. **¶** Apertum dicitur et in eis corpus aquo sperantur primari non amido et cogitatio corporis apertum altissimum ad cuius honorem ordinant facta sua. **¶** Ad accipient regnum decoris a celestis gloria. **¶** Cui nihil est turpe. **¶** Ad yadema. **¶** Propter de manu domini. **¶** Repetitio est eiusdem sententiae ad maiorem expressionem quam doctri sua proteget eos exponendo eos in beatitudine que per dexteram intelligitur. **¶** Ut hinc in xxx. **¶** Et brachio sancto suo defendet illos. **¶** In hoc designatur securitas beatitudinis que a nullo potest auferri.

¶ Et accipiet. Hic reuertitur ad scribendum misericordiam iniquorum segregatum cum dicitur et accipiet armamentum et elus allus. Nam ex zelo iusticie procedet ad punitionem malorum. **¶** Et armabit creatura ad ultionem inimicorum. Nam omnis creatura in se habet regis nominem. **¶** Inducto phorace iusticia aqua non potest deflecti cum opus sit regula iusticie. **¶** Propterea iudicium terram. Nam iudicando non potest deficere. **¶** Sumet statum in expugnabilis equitate quia ita est evidens quod nullus eam potest impugnat. **¶** Atque autem uiam a conditam suam cuius potest respicere et pugnat in alio orbis terrarum contra insensatos. **¶** Nam omnibus creaturam reuertit ad afflictionem regibus. **¶** Sicut conuerso omnes creaturam cedent ad gloriam electorum. **¶** Abiunt directe emissiones fulguris ad afflictionem malorum et tamquam habent curuato arcu. **¶** Quato enim plus arcus est curuatus tanto grauius ferit et phor designat per punitionem malorum est grauius et aperosa ora rabiosa. **¶** Quod diuina pena prima. **¶** Corpus et petra autem erat apertum. **¶** Sed hoc corpus uis magis mistica quam literalis. **¶** Quod subditur et a petrosa ora a abira dei que dicitur petrosa non formaliter sed effectiue inquit amittit lapides grandes. **¶** Quod subditur plene mittentur grandines et perfectu et candescet in allos.

aqua mans que cadens apparet
in mare est turbata Contra illos
stabit virtus spiritus et ventus ve-
hementis et ad hunc et in hunc modo
rum Perducat omnes terram iniquitas
illorum Nam agrie conflagrantes pur-
gabitur demerita propter iniquita-
tes factas in illis et malignitas e-
uertet pedes potentum propter superbi-
tam operam **Cap. vi.**

et audite ergo reges

Melior est sapia Post quam au-
tor in primo capitulo inducit ad
amorem sapie et per ea remouit ex-
cessus circa hoc contingentes et alia de
sua declarauit hic contra reuincit
ad proinde ad appetitum sapie inducit
Et primo ad hoc inducit 2o qualiter
acquiratur ostendit a quid est uita
sapientia Quia in duas manus
inducit ad sapientiam propter euersionem
mali 2o propter consecutionem boni ubi
ad nos ergo reges Circa primum inducit
principaliter reges et principes ad sa-
pientiam et alios consecutione Quia
sicut dictum est supra primo libro Sic
sapientia necessaria est in superioribus
ut bene regant Ita sic non correspo-
dent in inferioribus ut bene obediunt

et cap. vi

Audite ergo reges aure
mentis Desistite iudices quia non
potestis bene docere nisi prius disci-
tis Prebetis aures ad uoluntatem au-
diendum Vos qui continetis multi-
tudines pro rebus regendo et placetis
uobis in rebus nationum et delecta-
ti in in rebus eius quoniam data est
potestas ad nos uobis cuius nihil hor-

estis uicarij qui interrogabit opera
vra et si a illa distinet usque ad
minima quibando bene acta et puniendo
mala ad subditum Quia tu essetis mi-
nistri regni illius asserit de uere ad
sequendum leges eius non uere iudicas-
tis sed leges eius reliquistis iudicando
et uiuendo Adio subditum Horrenda
et cito apparebit uobis in iudicium
non tardat in iudicium durissimum
et pena gravissima in hijs qui presue-
fiet quia quanto status altior tanto
casus grauior et per consequens maior
pena dignior **Sergius** enim a ho-
mum parui status et parue sue
conceditur misericordia quia talis
ut quilibet peccat ex ignorantia po-
tentes aut status dignitate et sa-
pientie magnitudine potentior tor-
menta patientur et sustinebunt
grauissima tormenta ratione iam
dicta Non enim subtrahet per se
cuiquam a quocumque sit pauper
Dns ab uno sibi debito Nec ve-
rebitur et timebit magnitudine
cuiquam quoniam debet punire eum
quoniam pusillus et magni que fecit
Sicut enim ex diuersis gradibus
recreatur et resultat pulchritudo
vniuersi sic ex diuersis gradibus
hominum resultat pulchritudo rei
publice Et equaliter est et cura de
ambus ista cura ad eum est quod eius
pudencia Quia accipiat actus
dine pudencie que est in meta
dina sic non est aliqua distinctio
Nam unico actu puidet omnibus

creatus Si autem accipiamus effectus
 exterior sic est ab interno tunc est
 ubi equalitas proportionis Nam conuul-
 si rei prouidet secundum convenientiam sue
 nature creatus autem intelligibilis
 que mereri possunt et demereri prouidet
 super hoc penam et gloriam secundum meri-
 torum et demeritorum exigentiam quod subdi-
 forior autem forioribus in statu cri-
 minibus Nam castus corpore grauior est
 et per consequens grauior tormen-
 to dignus ¶ Ad uos ergo hic com-
 munitate sapiam propter consuetudine
 boni et primo ponit suam inductionem
 Quod remouet quendam obiectum ab
 clara est Quod in se fert intentionem concludi-
 tionem ubi cogitare ergo Circa p-
 ma dicitur Ad uos ergo reges sic
 hi sermones mei sunt principaliter et
 consuetudine ad subditos. Ut dicitur et
 in principio huius rei et sic excedat
 inquirentes curiose diuina curia
 que est que est supra propter quod
 de off. xij Non plus scire quam o-
 portet sed scire ad sobrietatem sed
 aliter et ne excedat durus debi-
 to pauperes tractando propter quod
 subditur Qui enim custodierint iusti-
 tiam tenendo debitam mensuram
 iuste iudicabit aduersus qui iudex est
 omni et qui dederint iura secundum le-
 ges diuinas et humanas inuenerunt
 quid responderunt tunc interrogant
 de iustitia homines omni accurrunt ad
 iudicium sicut ad iustitiam animam Ut
 dicitur Vethicorum cetera patent
 Clara est hic consuetudine remouet
 quendam obiectum seu causationem quod
 posset aliquis dicitur quod adquisito sapientia

et nimis difficilis propter quod homines
 a se retrahit propter hoc astutus remouet
 dicens Clara est et que nunquam marcescit
 sapientia propter quod uisibilis est oculis in-
 talibus sicut sol oculis corporalibus et hoc
 est quod ad prima principia omnibus perse-
 nota sicut dicit philosophus in methaphisica
 Quod uisibilis cognoscitur partim est factus quod
 subdit et facile uidetur ab hiis qui di-
 ligunt eam Nam affectus trahit
 intellectum ad interiora sapientie et inue-
 nitur ab hiis qui querunt illam per
 experientiam lectorem et studium uerborum pre-
 occupat qui se conuulsiuit autem procho-
 intelligitur quod querentes dicitur ino sa-
 pientiam in illa perscunt in huius plus
 quam credebant ¶ Cogitatio ergo huius
 quod in se fert intentionem conclusionem
 sed quod querere diligenter sapientiam est optimi
 dicitur Cogitatio ergo de illa perscuntas co-
 gitationes sensus est confirmatus a per-
 fertus et qui uigilant propter illa
 huius modo est pauperis de possessore
 eius Nam per hoc intelligitur uel dicitur
 quod dignos se sapientia tunc ¶ Respon-
 dit sententia promissa per alia uerba
 ad maiorem expressionem Nam per hoc
 intelligitur uel dicitur profecto omnibus
 qui querunt sapientiam feruenter credentes
 modo et in omni prudentia a in omnibus
 agilibus humanis occurret illis
 subdugendo spiritum emallus s-
 sapientie uisibilis est discipline conuulsi-
 tentia qua quis desiderat daret ad
 et dicitur sicut ¶ Circa ergo dis-
 cipline a eius conuulsiuente dilectio
 est sapientie et dilectio sapientie sine

custodia legu allius est. Propter quod
concludit aplūs Pro xiii plenitudo ergo
legis ē dilectio Custodias aut legu con-
firmato incorruptio ē. s. spiritualis
pcti Quia pdm aug^m Peractū est
transgressio legis dīne incorruptū aut
pūritas a peccato facit ē pūritū
deo Propter similitudinem ad apm qui
est sanctus finctor Et sic volūis a
pūno aduētū concludit Concupiscē
cia itaq; sapientie deducet ad regnū
pūritū quia facit ē regnāc tū deo
aug regni non erit finis Et conclu-
sionem suam applicat ad pūritū dicit
Si ergo delectamini in pūritū iudi-
cantiū et pūritū dīnāū Diligite
sapientiam impetū regnetis aut a
tpali regno ad etnū transeat Diligi-
te lūmē sapie sine quo nō potest
vīs dirigi non potest ¶ Quid
ē ergo sapia Postquam auctor ad
sapientiam acquirendam induxit
hic cōter ostendit qualiter haberi pos-
sit tamē ad intelligētia dicendorū
aliqua sunt hic pnotanda pūritū
ē q auctor hic loquitur impersona
salomonis ut patet eo q ex eo tū
continuat lūmē ab hoc loco In
salomone uē duplex fuit sapia
in fusa pma fuit cognitō eca-
ritatē hūmū mūdi que licet p mū-
tigatōne ratiōis et exāū studiū
possit acquiri hoc tamē ē parna-
liter et diminute Nā vng homo
nō p omēs pūritū sic acquirē sed
vix eius vita sufficit ad vna fū-
rionter acquirendam Item ad hoc

requirit^r magnus tractus tempis
vt patet arguitur etiā hoc mō
tū multis exōibz q patet etiā
per aristotilem qui inter alias philo-
sophos ē famosior et tamē implu-
ribz errauit vt demūdi cōtate
de mū intelligētia et eaz felicitate
ut patet dno metha ¶ Salō
aūc hanc sapiām habuit ex mū fi-
sione ut patet fno regū in qd
quod nō hūit eam diminute sed
integraliter quia dei pūritū sunt
opera deū oī xxij nec pertractū
tempis sed mstanti in quo fit in-
fūsis dei nec tū aduētōe erroz
qui adeo nō pūritū ē Ista tamen
sapia salomonis fuit eiusde ra-
tōis tū illa que peracquistōne
pūritū ē sicut oculū formatū per
naturā et datus p miraculū pūritū
eiusdem ratiōis nec obstat q ma-
hūz acquiratur tū admixtōe erroz
ut dicitur tū hoc contingit per
arctōne exōdebita deducē pū-
ritū ad conclusiones et maxie
remotas quod autē ē per arctōne
non variat spem nec cadit sub
arte Alia uero fuit in salomone
sapia in fusa ad quam nō attingit
facilitas ratiōis que pūritū ad
cognitōne pūritū Nā aliquas
psalmos pūritū composuit vt
dicit gōmū in plogo psalmōū
super librū eazm cōtū pūritū
pūritū vt dictū fuit abidem pūritū
expōitōes hebraicos et latinos Cū
igitur salomon loquatū ut dictū
ē et p tū videtur q loquatū

de sapia pro sit fuit impo Item scido
 q omis sapia creata et maxime illa q
 e adeo per infusione e quodam impressio
 sapie sine quter quod e quodam relatio
 vnius ad alteru sicut effectus ad causam
 eomiso quter quod salomon loquendo de
 qua transit transir ad aliam et egiro
 hys igitur pmissis respectu sequentiu
 pmo pmitit breuis prologus q subh
 tractatus cao vii Circa pmi dicit salo
 mon vel philo in persona salomona
 Quid est autem sapia pda quter
 sue natus et quem ad modu facta se
 in me referam Unde in sequentibus
 dicit se ex dono dei am habuisse et
 non abstandam audis sacramenta di
 a eius secreta in reuelata sed ab initio
 natiuitatis mee inuestigabo Undem
 pmo sequentis capituli tractat de pua
 conceptione et natiuitate et ponit in
 lucem v in euideti scdm allius studio
 sis tunc et non negligentiis et no
 preterito ueritate obmittendo de conti
 genabus neq tu inuidia tabesce
 iter hebe talentu adeo an traditu ab
 stonendo quom talis homo non e
 particeps si sapie sine na eius
 dmi non e nati i uide a metha
 multatudo autem sapientiu pntas
 e orbis raris Nam sicut per pnt
 bn disponitur corpus ad creatandu q
 sibi conuenientia Sic p sapia bn di
 sponitur orbis ad operandu ea que
 sunt huius gni conuenientia Et
 rex sapiens qh stabilitatem est
 in bono Nam sicut caput bn dispoit
 in fluit membris sensu et motu
 bn ordinatu Sic rex sapiens pidi
 tos suos dirigit ad conue bonu et
 finaliter sic concludit ergo accipite
 disciplinam et pater litta

Sed quidem et ego hic con- vii A
 sequenter atedit ad tractatu 2
 qm an sequentibus plura dicitur
 e de sapia sua ad remouendu notam si
 perbie Ideo pmo declarat inuilitatem
 natiuitatis sue q excellens et acqui
 sitionem sapie sicut pmissit capitulo
 precedenti dicens quid e sapia etc q
 quter hoc optati Circa pmi dicit Su
 quidem et ego homo mortalis etc si
 em adam stisset in originali iustia
 generasset filios similes sibi si pote
 tes non moi Sed quia per peccatu
 factus fuit necesse moi et sic homines
 ab eo descendentes hnt necessitate
 moriendi Et in uentre matris figura
 tus sum caro per uirtutem formatua
 Decem mensiu tempore Aliqui em
 pui nascunt tempore septimo et alij
 in nono et aliqui in decimo Et qsi p
 magis vitales de quibus fuit salomo
 coagulatus sum in sanguine men
 struo matris ex semine hominis Angua
 rde em mas habet evertitatem ac
 tuam et femina passiuam Ut dicit
 phis libro de generatione animaliu
 et ad in femine viti deriuatur vti
 actua et formatua fetus dematua a
 matre ministrata que e sanguis me
 struus et delectameto sompni come
 metis Puer em animatus adhuc
 mutus matris consistens e quasi dormi
 ens Et ego natus comite atq in aere
 Tunc enim puer incipit vne per
 quam respiracionem et similitet de
 adi in facta riam Puer em nascens
 in riam cadet nisi ampet ab obstet
 re Vel ab alia persona vtrum aut
 supulente et pnam notem similem
 omnibus emsi plorans inastulus
 em nascens gemendo profert

a femina uero e quasi conquere-
tes de primo pontu transgressione
ppter quam nascuntur filij et filie
ore et misere. **¶** In dno dicitur
ridus a nascens e femina profert
Adar adam gonor e dedit eua ppter
In ualumentis amittit sicut quia
pnei nam in uoluntate panis et pel-
libus et pta indimert quia natura
non dat eis tegumentis sicut dat
auribus plumam et lanam omnibus
et ceteris prouidet de sufficienti tegu-
mento et auris magnis. Cetera uero
animalia paruo tempore mittuntur
aparentibus. Nam deuctu sibi p
uide pnt in sua breue tempore
Sic aut no e possibile in natura
humana que longo tractu tempore
indiget nutritioe pntu antequam
necessaria possit sibi acquirere tum
ppter impotentia corpis tum ppter
agnorantia mentis. **¶** Nemo em exce-
ptus qui sint excellentes in illis
aliud habuit naturam mentis quia
nascuntur corpe et ignorantibus me-
te sicut et cetera. **¶** Anima em in sua
actio e sicut tabula uasa in qua anch
e actu scripti. **¶** De aia. **¶** Omnis ergo
nitentibus omnibus ad uitam qnto ad
impotentia et agnorantia et similibus
exitus qnto ad angustia et simi-
tialiu exsoluacione. **¶** Ppter hoc
ostans quid salomon habuit exna
hic conter ondit quid hucit exdi-
na sapia dicitur sibi data. **¶** Adm
mdnas partes. Nam pmo ostendit
qnto sibi ualuit. **¶** 2o ponit ordne
quam p ipa habenda ad deum effudit
octauo capitulo abi pnce exam pma

mdnas quia pmo ostendit qualis
sapia direxit in in uita contempla-
tua. **¶** 2o in uita actiua. **¶** 3o in
pma adhuc mdnas quia pmo de-
scribit pncipaliter sapientie. **¶** 4o
qualiter dicitur in actibus uite con-
templatiue. **¶** 5o in ipse em. **¶** Circa pma
dicit ppter hoc a q natus sui to-
taliter agnorans q dicitur ad pta-
ui sapientie domi et datus e in
pensis a domi sapientie et intel-
lectus q aliquando per sensu intelli-
sicut communit de talis in sente-
detali questione a in sapit et
intelligit et in uocam per omni
denotam et uocant in me sps
sapie a sps sanctus qui dat sa-
pientia et ppsu allam regne
et sedibus et. **¶** Nam excellencie hpa-
les et diuicie naturales et artifi-
ciales amice sunt bonis et ma-
lis et sequentibus contadunt analis
q bonis ut patet ad sensu ppter
q non sunt bona hominis qui sic con-
tadunt salis bonis. **¶** In diffusi de
dicit boetius libro de consolacioe
Sapientia uero fit hic pmo plus
bonis pferit conceditur pferat ho-
minem pmo excellentiorum sui pte
ppter quod bona eorum respectu ipis
nullius momenti sunt reputanda.
Super salutem et spem a super
sanitatem corpis et eius pulcri-
tudinem. **¶** Alexi cam quia sani-
tas et pulchritudo sunt pfectiones
corpis. **¶** Sapia uero met. **¶** Et is
qnto aia e melior corpe tanto
sapientia e alio pferenda. **¶** 2o ppo-

sui proluce hinc allam quia sicut
 lux corpalis dirigit incorpales
 sic sapia in spualibus qm in ex tigno-
 bile e hinc allus Si loquamur
 de sapientia mactata hinc eius e
 simpliat et per omem modu incor-
 ruptibile nam e qdam necesse ee
 r cum sit q ape deus Si aut de
 sapia creata sic non e incorruptibilis
 p omem modu na omis creatura
 p no ee per subtractione conser-
 uationis apus dei Sic aut desinit
 ee asia sapientia qper hocq hns
 cam demere dme conseruacionis
 subtractione in eius natura e incor-
 ruptibilis Quia forma corrupitur
 dupliciter Vno mo per corrupcoz
 subiecti alio mo per sui contrariu
 Ut dicit aphus libro de morte et
 uitae Sapia ues creata de qua loqm
 non e corruptibilis per corrupcionem
 subiecti cu sit in anima intellectua
 que e incorruptibilis ubi neq per
 sui contrariu qua non hnt Nam in
 hac sapia non considerant n tna
 hinc naturale intellectus et hinc
 dmi super in fusu ac spes intelli-
 gibiles hinc ues naturale intell-
 tus non hnt contrariu multo imo
 dmi Similiter dicit spes intelli-
 gibiles qua spes contrariu in intel-
 lectu non sunt contrarie et hoc
 modo hinc sapie create pt dici
 in extingvibile sicut et incorrup-
 tibile Venit aut qn omnia pitar
 tum illa Quod patet terna-
 regis in Vbi dicitur q filon

petendo sapiam adno non solum allam
 obtinuit sed etia cu illa diuitias et ho-
 nores super omes reges et inuisi-
 biles honestas permansit allus a q
 apca opus que p manus designt
 eo q manus e organu organoz
 in de anima Et letatus sum Quin-
 gatur sic lura qm asia sapientia
 anterebat me in omnibus osten-
 dendo qualiter debere age et igno-
 rabam te quam opam habem
 qm om honoz mater e Sed ipa
 hita hoc cognoui qd pmittit Ve-
 nit aut in omnia bona piter cu
 alla Sicut filie cu mre qua sine
 fictione adeo aquo opam deuote pos-
 tilauit 3o regu in et amathan qpha-
 tu sui traditus ad erudiendu sdo
 regu xii Et sine inuidia communi-
 co uerbo et scripto Nam omes re-
 ges et sapientes desiderabant audire
 sapientia salomonis scripsit em ml-
 ta ad mam in structione Vnde et
 aliqui eius libri sunt in canone
 computati Infinitus em thesaurus
 e r in apponabilis ut predictus
 quo qui vsi sunt opca sapienter
 exercendo qrtapes facti sunt a-
 micitie dei tamqua conformes ei
 in opibus suis que conformitas cau-
 sa est dilectionis et eui Omneal
 diligit sibi simile et ppter displic
 dona commendati s; deo cuius sunt
 vte discipuli q aut dedit dno dicit
 ex sententia r r loqui ad honore
 dei et edificatione pximi sdim qm
 adno in datum quomam ape sapi-
 entie dix e r actor eius et sapi

entiu emendator dona sua in ipse
ptra a sim bonu augmentando In
manu em allus et nos et finones
m of quia nullu bonu sine eo age
possimus nec etiam loqui nec cogita
re **¶** Qpe em dedit Declarata sa
pientie ptenoprate hic conter salom
ostendit qualiter cu direxit martibz
ante contemplative et pmo qntu ad
templacone rem naturaliu et super
naturaliu i et em in illa Circa pnu
dicit Qpe em dedit in horu que p
in natura scientia veram sine ad
mixtione falsitatis que adeo non p
te Scientia ues detalibus acqisita
frequentur hē aliqua falsa admixta
ut dictu e supra Et scientia dispo
sitione orbis et ad qntu ad pta cor
poru celestiu et elementariu et ad
tutem elementariu qntu ad ea que fi
pnt per virtutes eoz qntu et con
sumacione et moderatem tempoz
¶ Diuiditur aut annis in quatuor tpa
s. ver estatem autūm et hyeme
et quodlibet astoz hē certu pnu
mediu et fine viciitudme per
mutaciones s. detalē an figuris et
egips et dedie in noctem et huius
modi et consumacione tempoz q
libet em res generabilis hē certu
pudu tempoz in qua augmetat
decrestit et tandem edrupitur an
in tuesus per menses ebdomadas
et dies et stellaru disporcionē qnt
tum ad situm planetaru in qua sunt
stelle fixe Naturas aialiu quoni spe
cies et mores sunt valde diuersi
¶ Faras bestiarum Nam aliquē sunt
alijs fortiores Vm ventoz Na

aliqui sunt ferem aliqui protellofi
et aliqui egrotatim et aliqui sanatim
cogitacione hominu que pnt cognos
ti dupliciter Vno mo per certitudi
nem et hoc mo cognosti no pnt
mpe dmo reuelate ppter quod
hec cognos non pnt ad contem
placone que e reo naturaliu Alio
mo pnt cognosti per coniecturas
ex signis exordibus et sic sapientes
homines de cogitacionibus alijs ppter
coniecturam detali cogitacione laq
tur hic salomon Differentias vir
gultoz et arboru quaru sunt mil
te species et varie virtutes et ali
que cresunt in regionibus calidis
alie in frigidis Et virtutes radica
diuersas herbaru et quecuqz abstron
sa sicut virtus perquam magnes
trahit ferru et abstronfa hominibus lz
videant effectu Notina astoz et
supradicta saltem pro magna pte
data sunt salomoni per in suspone
ut dictu e supra qd subdit om
em artifex docuit me sapia Ideo
potuit medore salomone effm suo
et natura **¶** Et em in illa hic
qnter salomon ostendit qualiter
sapia direxit eu in supernaturali
contemplaconi Et diuiditur in
duas partes Nam pmo decla
rat virtute mteate sapientie
et qualiter dirigit in super na
turali mcontemplacone i et per
naciones Circa pnu dicit Et
em in illa s. sapientia mteata
de qua in mediate ante dixit adm
mū em artifex ut Spūs intel
ligentie sanctus s. formaliter

in se effectiue alia sanctificationis
 multiplex indomus **Unicus** in se
 ppter quod aplos pma corp xii
 Numeratis varijs spūs sancti do-
 nis subdit her aut omnia opatur
 nis atqz idem spūs diuidens singlis
 pro ut dicit subtilis a penetras
 omnia sua virtute **Un pma corp**
 ij Spūs omnia struatue ceta pro
 fmda dei **Discretus** effectiue Na
 facit discrete loqui etiam in om y-
 deomate ut patet actu scdo deaplis
 mobilis smli effectiue **Oram** hoies
 facit mobiles et agiles ad sequedu
 in sanctu suū **Pro. viii** Qui spū
 dei aguntur hys filij dei sunt **Un**
 conquinatus formaliter et effecti-
 uue quia nulla conquinatio possi-
 bilis e in eo nec ab eo causari recte
 similiter formaliter et effectiue
 quia de nullo pē dubitad et quod re-
 uelat in smuat absqz ambiguitate
 ppter quod pphē sancti cōtatem
 sibi reuelatam denūciabant sine
 hestatione **Qd xxvi** Qui iutate mi-
 sit me ad nos suauis in se quia e
 smū bonū et in alijs nam omnia
 grauiā facit suauā amās bonū.
 Nam e opa vanitas per cōtā
 qui nihil vctat **Un** facit min q
 dicendo plus signat s; q ad omē
 bonū amitat agendū hūmānis
 mō defectibus compācedo **Venig-**
 nus a. **Un** igneus ad amore dei
 nos in flāmado stabilis contra ma-
 la pūna nos firmādo securus
 de finis malis in mmetibus timo-
 rom auferedo **Comes** hūis **Un**
 tem in operando **Omnia** prospē

ciens cognoscendo **Et** qui capiat
 omnes spūs intelligibiles quia quidqz
 perfectōnis e uel ee pē in spūibus cre-
 atis multipliciter et diuisim totū e in
 eo simpliciter et vntim **mundus** sub-
 tilis expositū e supra ut vbi dictū e
 subtilis in conquinatus **Omibus** em
 mobilibus mobilior e sapia motio is-
 ta similitudinalē dicit inquitū **Ima**
 sapia ad omes effectus dei disponēdos
 portūgit usqz ad mma **Attingit**
 aut vbiqz ppter suā mundiciā a puri-
 tatem eo om q nichil hē extāncū
 admixtū non hē aliquid restigens
 ad vniū locū **Vapor** e om vntū di
 Vapor aut e q eleuatiū pcedens
 ab aqua et natiā existens **Sic** filij
 mōnis qui dicitur sapia pīs pced-
 dit ab eo et e eiusdem natiōe tū ipō
 et emanatū quodam e clāitas om-
 potentis at **Sic** em loquitur aplos
 hēc pmo **Qui** tū sit splendor et
 figura substantiē eius at et ideo mōi
 inquinatū hoc expositū e supra **Can-**
 dor em e lucē et sic quia filius in
 dūis e lux mdebitē et speculū in
 quo omnia redūcent clāissime et y-
 mago bonitatis allus **Apū** em
 e filij dei q sit ymago patris **An-**
 geli em et homines ad ymaginē dei
 eius ee dicit et ad sic vna simpli-
 cissima **Omnia** pē quia in finta
 et pmanēs in se omnino in mu-
 tabilib **Omnia** in nouat faciens
 omēs mutabilitatē et hoc modo
 phtis **Viii phtis** **Omnia** mobilia
 reducit reducit ad vna causā
 pnam omnino in mobilem

Et per nationes ostensa sapie virtute
meritate Sic contra ostenditur quod
dicitur in super naturali contemplatione
cum dicitur Et per nationes diuersas
sue personarum acceptione in aias suas
a per conata liberi arbitrij in bonu di
spontas ad sapie donu se transferre
hor donu conferendo et amicos dei q
fidem caritate formatam et qhas per
cognitione super nalem constituit sic
patet in ueteri testamento q multi sunt
pphetie non solum de hebreis sed etia de
gentilibus sicut patet de beato nob
qui fuit gentilis Sibila etia est rea
habuit spiritu prophetia Or dicit augu
Similiter in historijs romanor legi
q tpe constantini et helene mibei
in ueteri fuit qda sepulchru in quo ra
tebat homo lamina aurea hinc imper
tore suo In qua scriptu erat corpus
nasterit ex uirgine et cecidit in eu ad
sol helene et constantini epibg am
me iudeis .v. facies iudei me No
minem em diligit deus nisi cu
qui cu sapia in habitat q p intelli
gi de sapia meritate cu qua habitat
habitat homo per caritatem prima
qohis iij Qui manet in caritate
deus manet et deus in eo Ut
etia intelligi de sapia creata cu q
habitatio homo hinc carn inquit refer
tatur intellectus super se ad cognos
cendum et amandum sapie donu et
hinc diligit deus Nam sapia qur
e donu spiritus sancti e per qua homo
bit iudicat de deo per quida con
naturalitatem ad ipd quoduis no
habet notitia scripturarum Sic uir
tuosus bit iudicat de peccatis

ad ututem quauis no habeat notitia
libri ethicor Con naturalitas aut
ad diuina e per caritatem q unit
hominem deo Et sic sapia de qua
loquitur hic scriptura supponit ca
ritatem ut ei amorem Nemi
nem aut deus diligit nisi sit in
caritate Et em hoc speciosior
sole hoc patet em no solum de
sapia meritate sed etiam de creata
quia speciositas solis e corporalis
qua prellit speciositas spiritualis et
super omes dispositione stellarum tunc
tendit speciositas sapie eade caritate
luci s. corporali qurata meritate p
or si intelligatur de sapia meritate
sic pax e dignitate et durate Ma
e eterna lux aut corporalis facta
e in tunc genesis primo fiat lux
et facta e lux et q de asta loquitur
hic patet per hoc q subdit illi
em succedit nox Et genesis primo
dicitur appellauit q lucem diem
et tenebras noctem Si aut intel
ligatur de sapia creata pro ut do
nu spiritus sancti datum hominibus sic
pax e luce dignitate no tamen du
rate Nam lux asta facta fuit
prima die Natura uero humana die
sexto qn primo Sapientiam ac
non omittit malicia Q patet
videt de sapientia meritate et si
militer de creata quid ad hoc q
malicia culpe no conuipit effect
tine sed tantum de merito inquit
homo peccans demeret ut sibi
donu sapie adeo subtrahat Vi
detur tamen hic scriptura loqui

viii

Cap. viii

de sapia meata per hoc q sub
ditur attingit ergo a fine usq ad
finem foriter omnia creata q onc-
trando sua virtute usq ad minima
et disponit omnia suauit quia dat
omnibus creaturis formas et meli-
naces per quas mouet ronnatu-
ralit ad actus et fines suos sicut
lapidi grauitatem per qua natu-
ralit condit deorsum

Hinc amauit **Cap. viii**

ostensio qualiter sapia
dirigit in vita contempla-
tiua hic conter ostendit qualiter
dirigit in omnia actiua Et diuidit
in duas partes quia pmo ostendit
q sapia e sume diligenda 2o q
circa agenda ubi si autem iusti-
tia Circa pmo dicit salomon
hanc amauit singularit et exasui
anuitute mea distendo anatha
qtha et petedo ca deuoto adeo
in dai ueritatu e supra Et sic pa-
tet q loquitur hic de sapia cre-
ata sub eodem nomine contem-
lute frequenter transit de meata
ad creatam et ex ipso raeo dicta
supra capitulo vi et questui spo-
sum michi eam assime a eius me-
ditatibus in sepabilit ad heret et
amator factus sum forme illius
Et em detor amine assimilans
eam detoi creatois generositate
allius gloisicat concubermid hns
dei a homo hns concubermu
dei per caritatem per qua homo
manet in deo et deus in ipso glo-
nificat a gloisim consistetur et

laudat generositatem allius in sapie
create quod cognoscit ee quidam in pres-
sionem et emanatione a sapia dma
Sed et omni deus dilexit eam in qntu
illa fecit homines deo diligibiles ut
predictu e Doctus e omni disciplic
dei Nam domi sapie fecit hntem
subdere mandatis dms et electis
operis allius Nam p ipam eligit ho
opera deo planta Consequet arguit
ipam ee diligibilem per locu amidi
dices Et si diuitie appetant multa
et accipitur hic si pro qua se e
ut apparet Quid sapia loimplentis
que opatur omnia quasi dices sapia
har raeone diligibilior e per qua
multo plura maiora et meliora pnt
hetei quam per diuitias tales Unde
publioz xvii Quid prodest sulto
hrc diuitias cu sapiam emc non
possit Si aut pens a industria
humana opatur in agilibus huma-
nis quid hanc que sunt a operu
humanoz magis qua illa e artifice
q dicit in opibus humanis multo
magis opatur domi sapie qua vtz
naturalis industria ppter quod est
magis diligenda Et si iusticia
ostensio q sapia sit sume appeteda
hic conter ostenditur qualiter di-
rigit in vita actiua et pmo qntu
ad partem actiue que uocat monas-
tica que respicit bonu regime vniq
persone 2o qntu ad allam parte
que dicitur politica que respicit
bonu regime multitudinis ubi
habeo ppter hoc claritate monas-
tica vero consistit in acquistoe et
exercitio moralit uirtutu que

reducuntur ad quatuor virtutes cardinales a principales. De quibus dicitur hic et per iustitiam quibus diligit. Accipitur hic iustitia legalis que includit omni virtutem sicut dicitur fuit supra capitulo primo labores huius a opera sapientie magnas hinc virtutes sibi amplexas quas explicat dicens. Sobrietatem omnem a temperantiam et sapientiam a prudentiam circa que est sapientia circa agibilia humana et iustitiam que est virtus specialis et virtutem a fortitudinem. Iste sunt quatuor virtutes cardinales ad quas alie virtutes reducuntur. Morales non subditur. Quibus uelut nichil in uita sunt hominibus. Quia per virtutes morales efficitur homo bonus simpliciter. Per virtutes autem intellectuales que sunt artes et scientie speculatiue non efficitur homo bonus simpliciter sed secundum quid ut bonus artifex bonus philosophus et huiusmodi. Et si multitudinem scientie supple prout desiderat que hoc supple habet per sapientiam non subditur. Sic prout a facit scire et modo loquendi que grammatica facit congrue loqui. Videtur enim hic scriptura loqui de sapientia in salomone prout fuit ut supra dicitur in capitulo preterito. Salomon autem per sapientiam sibi data multa cognouit de presentibus et per hoc potest coniecturari de futuris non subditur. De presentibus estimat Salomon etiam per spiritum prophetie plura cognouit de futuris per certitudinem sic uersutas a fallacias sermonum quas sapientia facit auerte quas et dissoluendo argumentorum que fuit contra ueritatem. Specialiter in mo-

ralibus. Signa et monstra sunt. Antequam hoc patet. Verum de sapientia inuenta quam nichil latet. Similiter de creatura prout fuit in salomone. Nam ipse cognouit dispositionem celi et stellarum ut dicitur in capitulo preterito et sic per cognouit ortum signorum et constellationum que monstra aliqua sunt ut predictate terre futura uel fertilitate et huiusmodi quod dicitur monstra auerando. Proprii ergo propter ista bona hanc adducit in ad comitatus. Per frequentes meditationes sapientie in quibus est delectabilis uita sciens quod in metu commutabit de bonis. Per frequentes enim meditationes sapientie augmenta semper bonum in homine. Et est allouit rogationis quia tales meditationes sunt uerba mentis et cordis in eis. Excludendi. **L**abelio hic genter ostenditur ostenditur qualiter sapientia dirigit in polliniam a diuiditur in duas partes quia primo ostenditur qualiter per eam uultus gubernatur. Quod qualiter subiectum quod consolatur a quatuor ad damus modum. Circa primum dicitur hinc. **U**thant claritate ad turbas audientes sententias meas ueras et ad quod tranquillitate ordinatas et honore apud seniores et hoc fuit omni ad litem de salomone quod ipsum gubernauit pacifice et qui sapientia precebat alias sapientes et seniores eius regni. Quomodo a artatus an ueniar an iudicium. Quomodo enim ad hunc existens ualde

Solertex Andicauit flui reddi ue
 mii teras regu iij Inconspetu
 potentu admirabilis ero Omnes
 em reges mirabant de sapientia
 salomonis et facies pnapu miru
 buntur me Qm iij regu y dias
 Q regna paba q erat sapientissima
 videns sapientia magnificetia salo
 monis no hebat ultra spm Ta
 centom me sustinebunt a reuend
 expectabunt quousq uerbu re
 sumia uel dem eis loquedi licetia
 Et loquentem me respicient atto
 niti de mea eloquentia sermori
 nante me plura manus oi suo
 imponet a qm qm pprtraha
 sermone reuend a pulcabit p
 terca hebo por hanc in mortali
 tatem apud deū et memoriā
 etiam ap homines **Dispona**
 qtuor ad bonu comue et nacoos
 in erue subiecte multi nax ge
 tiles sunt subiecti salomon ti
 mebat me audientes reges hor
 rendi multi em reges horeddi
 alijs audientes sapientia et potetia
 salomonis timebant eu et reddebāt
 ei tributi Et in multitudine subdi
 toru meo videbor bonus eis be
 nefaciendo et in bello fortis contra
 aduersarios meos **Quintus** h
 qnter ostenditur qualiter sapiasub
 iectu qm consolatur ai dicit
 Quintus in domu mea a qm con
 sientia Nam intellectus et uoluntas
 sunt potetie reflexus super se ipas
 conquistam cu illa homo om p
 dam sapiet he meditaciones ualde
 delectabiles apud se qdco subdi

Non he em amantudine atq dicit
 autem comisso sapiet et eius conuictus
 meditaco que ex intellectu et hitu sapiet
 pcedit Et subdit causa huius delecta
 comē ai dicit qm in mortalib e meo
 gitaco sapiet a qpter hoc e delecta
 bilis quia facit cogitaco de in mortalib
 et dms Sicut sapiencia animalis
 et terena facit cogitaco de carnalibus
 et tēnis quax cogitaco aueritate
 induit et in amicitia illius delect
 tate bona Nam he delectate con
 uenit ai angelis sancti homi p dicit
 illam partem anime in qua comue
 ai angelis sancti et in opibz ma
 niu illius a in opibus a sapia pro
 cedentibus honestas sine defectone
 Nam ab ea nihil in honestu p
 procede et in certamine loquede alij
 a in collacone sapiet adiuuē quia
 non conferunt de uanis et in honest
 nis sed de ualibus et honesti Et p
 claritas in comunicatione finem illius
 a in collacone sapiet Nam p moco
 quibus sapiet comunitat alijs doct
 nam suam dai sunt et intelligibi
 les quia que melius sunt claris
 promittuntur Circa hanc querens ut
 illam michi assignarem In uenitur
 em sapiet per diligentem tractatione in
 uestigacionem **¶** Puer ex am qd
 quam salom ostendit qualiter sapiet
 pcedit in uita contemplatiua et ac
 tui hie qnter ponit orone quam
 fecit p ipa habenda Et pmo ponit
 orandi motum Qd orōnis sue mo
 du capitulo ix Circa pmi dicit
 puer ex am in gemisus pcerm
 tellectus subtilitatem et fortibus
 sum aiq bana per affectus puri

Primum adde et firma in habitato de
pmit sensum intellectum multa cogi-
tantem Nam propter hanc in hitatoz
he homo cogitat de necessarijs multis
ex parte corporis et difficile hic ponit
qta ratio que accipitur ex defectu cog-
moneis nre era natura sensibilia qd
appietates non possim sine perffe
sicut patet patet q quietates immi so-
hij arboris qntu aduirtutem figuraz
et colorem et huiusmodi ad plenu p-
aacionem non possim in respicad
etates pmo **¶** Similiter res difficiles nec
e qui possit eas explicare sione
Ideo dicit et difficile est im agm a-
cognitione debilem huius et cu dif-
ficultate et que in aspectu sunt a-
subiecta sensibus humanis In ve-
nimis ad labore a rationes corp aqz
invenim in laboribus multis et
frequentem ad aduirtutem erroris
ut patet de philosphis qui tunc era
talia in uolunta sunt valde laboriosi
et tamen in multis errant sicut dicitur
e supra vi cao de aristotele **¶** Que in
relicis sunt autem que in respicabit
q dicitur nullus n per sapientia ate
daram et sic ex rationibus qd omis
arguitur q sapientia dimitur in fusa
necessaria e homi et maxie apli are-
gime hnti Unde subditur sensu
autem tuu a consilio dmi quib
stict ac a nisi per sapientiam et pntu
tuo reuelante errasces ax **¶** Nemo
stir unu amad uel odio dignus sit
Nam per sapientiam diuam sa-
nati sanati sunt omnes qui placi-
erunt tibi Post lapsum pare-
tib qm **Cap. x.**

H De illa improcedentia
induxit auctor ad appetitu
sapientie rationado hnt com-
mouat ad idem exemplificando po-
nendo corp exempla qui per sapiaz
diuam hnt habitud et per oppositum
alios qui per defectu sapie malcha-
buerunt Nam opposita iuxta se
posita magis durescit Et diuidit
induas partes quia pmo ponit
aliquas personas exempla spe-
cialiter Qu totius apli isel gene-
ralis cao vi pma diuiditur in
septem partes scilicet septem pers-
nas notabiles ptes ptebuz pro
sequendo pma persona e aste
adam qui per sapientia diua pe-
nitens saluatus fuit et contrio
cogn qui per in sapientia pot et
hoc e q dicitur hoc r sapia diua
allu qui pmo formatus e adco s
adam genes pmo pater orbis
terre a omi homi cu plus cet
creatus quia postea formata e
mulier de costa eius gn ij custo
diuit quam diu in statu in noc-
tie stetit et aduixit illud ad elita
suo postqua peccauit et aduixit
illud de limo corpus eius inde
formando genes pmo et hoc
fuit an peccatu eius Et dedit
illi uirtute continedi diuina
dedit illi dominio super omnia
in storia genes pmo ab hac s
sapientia ut recessit in iustis
a cayn in ira sua cog deus ad
munera frs sui respexit et
no ad sua Per iram hominadi
a generatione starnadii frater-
mitas deperit a amicitia starna

Super quod hic ponitur secundum
 exemplum de noe qui per sapientiam
 adeo sibi datam cum domo sua fuit
 saluatus merito alijs modum
 peccatis et hoc est quod dicitur quod
 quod a super sapientie domi cum ad
 delectet etiam gen. vii sanavit
 omnia sapia per contemptibile huius
 a per archam delignis factam quod
 contempnebant homines illius
 tempore reputantes fatuos noe
 et eius filios quos gubernans
 sapia gubernans noe iustus cum
 sua familia. **¶** Hoc in consensu
 superbie hic ponitur in exem-
 plo de abraham qui per diuina sapi-
 entiam fuit liberatus de ar cal-
 deorum ut dictum fuit plene gen. xi
 et hic breuiter repetitur hoc scilicet
 sapia diuina et in sequentibus simi-
 liter intelligitur in consensu super-
 bie cum se narces extulissent vo-
 lentes edificare turrim usque ad ce-
 lum ad magnificandum nomen suum
 gen. xi fuit iustus scilicet abraham
 quem sibi fecit per appellationem et
 confirmavit sine querela a nota-
 bili culpa et in filiis abraham
 sententia fortiter custodit. Na
 hostes eius fortiter debellavit ut
 patet in gen. et in libro. **¶**
 Hoc iustus hic ponitur quod
 exemplum de loth cum dicitur hoc ius-
 tum scilicet loth aperentibus mure
 liberavit fugiente de ciuitate
 sodomorum ut hic gen. xix. De-
 scendete igne sulphureo in
 pentapolis sic vocatur illa
 regio eo quod erant ibi quidam

uitate que sunt subuersa dicens quibus
 in testimonio nequitijs a vicijs contra na-
 turam que erant in facti summgabunda con-
 stat deserta terra Nam facta est in hi-
 tabilis et inde surgit fumi et fetor qui
 intollerabilis in testimonio dampnatus
 in hitatu et merito tunc fructus hntes
 arbores a preter plura turpis natus
 in testimonio quod hitatores illius tunc
 peccantur contra naturam. **¶** Sicut autem
 qui sunt arbores pulchros fructus hntes
 extens qui cum manu tangunt mone-
 rantur et fetor exalat ex eis in tes-
 timonio dicti vicijs et dampnatis
 et incredibilis anime a vicijs loth
 que fuit incredibilis angelo puniti-
 ne respicit post tergum suum. **¶** Et
 hic anima pro toto quito. **¶** Sicut
 exadi primo. **¶** Omnes anime que gres-
 se sunt de femore iacob vel memo-
 ria stans figmentum salis. **¶** Versa
 enim fuit vxor loth in statua salis
 gen. xix ut postea memores con-
 sue incredulitatis ad emendandam eam
 Unde dicit saluator luce xvii me-
 morces estote vxor loth. **¶** Consequenter
 ostendit malum aliorum qui diuina sa-
 pientiam contempunt cum dicitur Sapi-
 entiam enim per euntes a ipam hnt
 negligentes narrantur in hoc lap-
 se sunt ut ignorant bona scilicet
 virtutum que sunt vnde homo bona
 quia faciunt hominem simpliciter bonum
¶ Sed et in sapientie sue relinque-
 runt hominibus memoriam per sua
 punitos sicut dicitur de sodomis
 et vxore loth. **¶** Ut in his a pecca-
 mis. **¶** Ad hoc enim fecit deus per
 punitos eorum peccata manifesta ut

alij terrore pone atalibus arceret
Sapientia autem hos qui se observant p[er]
sanctam trinitatem et devota oratione
adhibere liberavit ut patet in ex-
emplis dictis et etiam dicendis
Hec autem profugit hic ponitur quod
exemplum de iacob hoc autem profugit
ire frater iustus sicut iacob qui iustus fuit
et in mezopotamiam iit fugiens
aram esau fratris sui genes xxxv De-
duxit per vias rectas iustis et os-
tendit illi regnum dei quod vidit stela
tuo summitas tangebat celum et
domum manna stela genes xxxviii.
Tunc enim habuit revelatione de su-
perna rebus propter quod euangelium dixit
non est hic aliud nisi domus dei et
porta celi quod dicitur Et dedit illi
scientiam sanctorum et notitiam de sanctis
angelis quos vidit ascendentes et
descendentes per illam stalam honeste
tastavit illud in labiis et reddidit
eum diuitem et melius prolaboribus
suis custodiendis iudibus laban gen
xxxv Dicitur quod est homo ultra mo-
dum et complevit labores alius
quod deo protegeta recessit de meso-
potamia cum uxore et liberis et di-
uitiis suis in fraude arauuononit
a laban et filijs suis qui mercentur
eum decipere imitando frequenter mercede
sua genes xxxvi illi affuit multipli-
cando greges que secundum pactum debe-
bant reddere in mercedem iacob et ho-
neste facit illud dicens iniquibus
et spualibus diuitiis Custodit ad
abimniet et a laban et eius filijs
insequenibus iacob recedente ad

ad poliandio genes xxxvi Et certa-
tame forte dedit illi cum angelo luc-
tanti genes xxxvii Ut amitteret s[ibi]
esau sibi aduersante ad hoc enim fuit
illa lucta ut iacob asseruaret de sau-
que nimis timetur propter quod dixit
sibi angelus Si contra deum fortis fu-
isti multo magis contra homines
preualebis Hec vendit hic
ponitur sextum exemplum de ioseph cum
dicitur Hec vendit usque asyrie
litis asyriis suis genes xxxviii s[ibi]
a peratibus libavit cum a asyriis
suis cum volentibus scilicet Descendit
quod ad illo in foueam a nicarcom
regis egypti gen xxxix cum dicitur
abidem fuit dominus cum ioseph dedit
quod ei gratiam in conspectu principis
carceris et in vniculis non delevit
quod illud donec afferret illi strop-
tu regni a ditione in regno e-
gypti per regem in mediate gen
xli et potentia aduersus eos qui
cum depmebant sicut purifcat et iuxta
eius quibus superior factus fuit et
mendaces ostendit qui manum
illud imponendo sibi adulterum ma-
malicia mulieris fuit detorta et
dedit illi claritatem etiam sicut bone fa-
me que manet ad huc et mane-
bit Hec septimum Hic ponitur
septimum exemplum de moysi qui p[er]
sapientiam dimitus sibi data libera-
uit populum israel a egypti fuit tunc cum
dicitur Hec populum iustum et sicut populum
asraheliticum colente dominum liberauit
a iacobus egyptiorum que illud app[er]-
mebant nimis graue in tantum

q̄ perducant ad amaritudines
 vitam eoz. Ut h̄i exodi p̄mo &
 subditur modus liberandi tū dicit
 intravit s̄z dīna sapiā in annā
 serui dei s̄z moysi et fecit cont̄
 reges horrendos s̄z pharaonē et
 principes suos in portentis et signis
 flagellando egiptū decem plagis
 et reddidit iustas mercede laborū
 suos Nam demandato d̄m filij
 isrl̄ accedentes spoliavit egiptū
 petentes mutuo auribus uasa
 aurea et argentea exo. xij et hoc
 in recompensatiōe laborū quibz
 in iuste defraudauerant eos egipti
 nij et deduxit eos in uia mirabi
 li Nam columpna nubis prote
 debat per diem et columpnage
 per noctem exodi xij & transf
 tulit illos per mare rubrū ac
 hoc h̄i exodi xij et ab altitudine
 in sero defendo malis q̄ iusti
 tulerunt spolia impiorū Vidit
 em̄ egiptos mortuos super litus
 malis exo. xij et spoliavit eos
 armis et omnibus pretiosis et
 hebreos ista p̄da p̄da fuit ma
 ior quam alla qua prius spolia
 uit egiptū uasibz aureis et argē
 teis & decantant d̄ne nome
 sancti tui dicentes cantomz d̄no
 gloriose ac exodi xij et nutre
 manu tua. a potentia tua egi
 ptos submergente Em̄ sapiētia
 aperuit os multoz ac a hebre
 orū qui prius existentes in egipto
 non audebant nutire nec aliq̄
 sai contra opprimēte se nequiter
 et in iuste q̄z quia hec omnia

attribuit meitis moysi. To subdit
 dixit opeā eoz in manibus q̄the
 sancti s̄z moysi De quo dicit deut
 ultimo & non surrexit q̄the colē
 in isrl̄ sicut moyses que nosset d̄ne
 facie ad faciem cetera patet **Cap.**
Interferent Postq̄
 p̄ta sunt exempla p̄talia
 hic consequēt ponit genalia
 declaranda b̄nficia dīna circa
 pplm̄ isrl̄ persapientā et egipto mala
 q̄the alijs in fluta q̄pter in sapientā
 et diuiditur in sex partes s̄m sex b̄
 ficia isrl̄ collata que p̄tinent prope
 quēdo p̄ma pars uero continet b̄
 ficiū collatiū in exitu de egipto s̄z
 aque collate q̄to s̄cienti antequā
 uenirent ad montem s̄mai exodi
 xvij et continet in hoc capitulo
 & diuidit̄ in duas partes Nam p̄
 p̄tinet hoc b̄nficiū q̄ contrariū e
 giptijs in fluta q̄ per que om̄ tra
 p̄mū aque b̄nficio duo p̄mittunt̄
 s̄z processus asrl̄ p̄ exitu de mari
 rubro tū dicit̄ interfecerunt per deser
 ta que non in habitabant et ad nō
 inueniebantur ibi uictualia q̄pter
 quod inquit q̄the de h̄ijs q̄ porta
 uit ex egipto usq̄ ad tempus quo p̄
 data fuit manna de celo exo. xvi &
 in locis desertis inuenit̄ casus a ten
 tola et turgurā de ramis facta qm̄
 & debellato hostiū tū dicit̄ p̄tenu
 contra hostes ac s̄z contra regem
 amalech et p̄cios eius contra q̄
 pugnatit̄ ad sue armis et moyses
 p̄cedit̄ deuotis exodi xvij & sub
 ditur b̄nficiū aque tū dicit̄ s̄cient
 et in uocant̄ te moyses em̄ pro
 q̄to clamauit ad d̄m Exodi xvij

Exo. xvij

et data e eis aqua de petra altissima
sa de petra oreb ut ibidem dicitur q for-
te erat in loco alto et fito ad maio-
rem declaratione miraculi et requies-
satis de lapide duro Nam potata aq
pplius requieuit Perque om hic
contar audit contrariu egyptiar afflic-
tione s; per conuisione flumie in
sanguine ut h; exodi vii Saen-
dui autem q hic loquitur commixtum
de pena egyptiar et beneficio hebre-
or et malis alior et bonis istor
No sub uno contrarii lictu transi-
t ab egyptiis ad hebreos et conis; &
diuiditur in tres partes quia pmo
ponitur hec egyptiar afflictio No
plurur quodam carita questio a cum
em temptari No subditur dicti ro
a pro cogitacionibus autem Circa pmo
dicitur Perque om pena passit
inimici alior a egyptiis oppressores
hebreor ad defectone potus sui q
conuisione flumie potabilis an sag-
uonem quem no poterant egypti
bibe et micis a in aquis flumie
cu habundaret filij isrl letati sunt
quia sicut dictu fuit exo. vii q
hebrei hauebant de dicto flumie
statim q haustid erat ardeba ad
naturu potabilis aque et sic leta-
bant filij isrl de dno bnficio Na
exosa flumie egypti affligebant
filij isrl reficiabantur Qdco sub-
ditur Per hec a per aquas pota-
biles talm illis deessent a egyptiis
In tunc illis actio e a cu hebreis
no dicto Nam profante a aqua
potabili sempitern fluit a mli q

Dicitur sempiternus eo q e apncipio
mundi est em omis de quatuor flu-
minibus paradisi et vocatur alio
nomine gyon gene. ij cao Summani
sanguine dediti in iustas quibus
aqua fluit erat sanguis et dicit
humane quia similis erat huius
sanguini Consequet loquit de he-
breis Qui cu inueneret in mudo in
traductoe in fancia accipit quos
pharao fecit in flumie submergi
exodi pmo Qui conuissent maia
fuisse mli filior isrl Dediti em
alio a hebreis habundant aqua
in parte per reuisione sanguine
hausti ad natura potabilis aq ut
predictu e Vel per aqua fluente
de petra oreb miraculose ostendos p-
stam que tuc fuit in egyptiis et
hebreis que ad admodu tunc exal-
taret a hebreos aqua potabile.
eis dando et aduersarios alior ne-
tates pro aqua sanguine eis qui-
nando ¶ Cum em hic contat plu-
tanta questio ex predicto ortu hinc
dictu e em q afflicti sunt egypti
siti ppter conuisionem aque in sa-
nguine in egypto & q similis
filij isrl sunt afflicti siti ppter
defectu aque in deserto Qualie
ergo deus fuit magis fauorabilis
isrlis qua illis Ad hoc respondet
q pena sitis in isrl hebreis ad
eas probacione egyptiis aut ad cop-
damnationem sicut uider aliter pu-
nitu filio qmud s; ad eius emen-
dacione et aliter latone extranea
s; ad eius mortem et hoc est

q̄ dicitur Cum om̄ temptati sunt
 sahebri passione stit̄ et quidem a
 certe tū misericordia disciplina acci-
 p̄tes q̄ p̄ p̄s afflictione per di-
 misericordia consecuti sunt aque re-
 creationem f̄m̄t per hoc fieri
 per hoc quem admodū tū ara dīna
 iudicati am̄p̄i a egyptis condemp-
 nati tormenta patent̄ s̄ p̄icti
 dei misericordia subsequēti q̄pter
 quod subditur hos quidem s̄ he-
 b̄reos tamquā pater mouens
 pharaonem per afflictione ad eorum con-
 rone alios ante a egyptios taqua
 rex dūsus interrogans a tormēto
 subitōne Unde et rom̄iū s̄m̄c
 talia tormēta questiones dicit̄ co-
 dempnati non solum pena sp̄ali s̄
 etiā etna absentes em̄ et p̄ntes
 similiter torquēbant̄ egyptis em̄
 assistentes pharaonem et etiā absen-
 tes ab eius p̄ntia simil̄ afflige-
 bant̄ s̄ a vestis t̄ngēnibus et
 plagis similibus loquit̄ consequē-
 de hebreis dicens duplex em̄ alios
 am̄per totū et q̄ fuit illud dū
 totū subdit̄ et gemitibus 2 p̄ a
 gemitibus q̄m̄ibus afflictionibus sic
 dicitur exo. ij et ingemistētes fi-
 lij isrl̄ q̄pter opa aē cū memoria
 p̄nt̄ioris s̄ barior habitōis tēpe
 ioseph h̄c em̄ memoria ualde ē
 tediosa et afflictiua tēpe in for-
 tunis subsequēte Unde et dicit
 boenub li. de consolacōe infelias
 s̄m̄ in fortunis ḡng ē fuisse feli-
 com Cum om̄ audient̄ a intel

ligent̄ per tormenta sua a per afflic-
 tiones in egypto sibi illatas in sc̄u agi
 in liberacōe sua mirabili quā memo-
 rant̄ per tribulacōne sufferentiā ex
 odi ij descendit̄ q̄ clamor eorum ad d̄m
 ab opibus r̄ commemorati sunt d̄m
 de sua clemēti p̄udentia admiracōne
 eam in fine op̄is s̄ sui de egypto
 quem em̄ m̄p̄ōtē prauidia p̄icti
 s̄ moysen qui fuit exp̄ōt̄s in flu-
 mine in mures uase d̄ns̄ferunt̄ di-
 tendo Quis te constanuit super nos
 aē exodi ij et v. **D**icentes moysi
 et aaron. fetē feristis odore n̄m̄ co-
 ram pharaōe et seruis eius **Q**u-
 sine euctus ammirati sunt q̄pter
 mirabilia que per moysen fecit
 deus non similiter uis̄ faciens
Sic h̄c libri d̄icti et d̄m̄t̄ur
 h̄c uis̄ q̄p̄ hebrei quibus nō si-
 militer fecit d̄s om̄ egyptos post
 flagella plagata in mai submersit
 hebreos aut̄ p̄ afflictione laborē
 mirabiliter liberauit **P**ro cogi-
 tationibus h̄c cōter reddit̄ cau-
 sam d̄icti sui s̄. quā se deus ha-
 buit ad hebreos tamquā pater
 mouens **A**d egyptios aut̄ tamquā
 rex dūsus et condempnas et p̄o
 facit̄ q̄m̄tu **Q**o p̄sequit̄ in-
 tentū a multo em̄ **P**oiti uis̄
 causa ē quia licet hebrei in mltis
 peccarent deū tamē em̄ colle-
 bant̄ et ad ap̄am q̄m̄am re-
 circliant̄ egyptis uero in ḡdla-
 tā obstinati erant̄ et hoc ē
 q̄ dicitur **P**ro cogitacōibus aut̄

in sensibus egyptiorum iniquitates alio
a opca nequissima ex aliis cogitationibus
procedentia & que sunt opca alla sub-
ditur. Quos quidam creatores tollebat
mutos serpentes, tamquam scos et
bestias super uacuas a in uiles ut
talpas et uespertiones p d m q di
op ij q m m p p i aliis multitudinē
mutos animalium uuluum et in
uiliu ramaru supple et t m fiam
ut h r exodi viii q m vndictam y
dolore qua telebant animalia uilia
ut farent et s q peccato edresso
det pena Non em impossibile eac
a r Sequitur ex materia muisa Ma
materia pma perse no e cognosabi
lis cum sit potentia pura q m m t
te aliis multitudinē uisio r r r r
sequit Quas non solum lesat per
morsus uel in toxicarocē et simi
lia potest illos ex t m m a e subito
Sed et aspectus eaz tribilis exti
mod occidē timor em uehementē
aliqui mterficiat hominē nam et
sic h i s animalibus tribilibus
Uno spiritu a uno tuo uisio potant
ocidi iuste No subditur per pau
tōne passi a mortem ab apis fac
tis suis a p suis omnibus pec
tatis S q omnia in mētura r r
a ordmatissime eos p m m p i per
animalia uilia sicut in uilibus
animalibus peccant ut predic
tū e **Q** uultū em h i r decla
rat quoddam dictū s q d eus in
misi animalia uilia egyptijs no
q p t e r m p o t e t i a Nam alie potat

puime s d m m suam uoluntatem
et hoc e q d i a t **Q** uultū em uale
a posse tibi soli super erat semper
qui ab eterno uirtutis e e m f m i
te No subditur Et uirtuti brachij
tūi quē respicit quasi dicit nlls
et subditur r a c o q m tamqua mo
mētū stātē s i c e a u t e o r b i s t m p o
qui subtrata consuetudē d i n a s t a t i
redigētur in nichilū **E**t tamqua
gutta rōid que cadens m t r a s t a t i
euanesit et p r a t u r **E**t m p e r c i e
o m m c o n s e r u a n d o e a m e s s e e t
d i s s i m u l a n s e t q d i p p l i c a t e r p f
m t e l l i g i U n o m o s i c d i u i d i s s i
m u l a n s p e c c a t a a d i m m i t t i s p u
n i r e p e n a e t i a c o n m u t a d o i l l a
m t e m p o r a l e q p t e r p e n i t e n t i a u e r a
s u p e r u o m e t e m A l i o m o s i c d i s s i
m u l a n s p e c c a t a a f a d i f f e r e n s e a p u
n i r e q p t e r p a n i t e r i a a u t d e s
h o m m b u s p e n i t e n d i t y p u s e t s u b
d i t u r c a u s a D i l i g i s e m o m n i a q
s i m i t c o n s e r u a n d o e a q m e e m
o d i s t i c o r p q u e f e c i s t i D e u s e m d i
l i g i t n a t u r e m q u a f e c i t c u l p a m a t
o d i t q u a n o f e c i t q u a n o e a u c t o r
m a l i c u l p e No subditur **Q** u e
e m o d i e n s e t q u o a u t p o s s e t r r
q i d i c e r e t n u l l o m o q u a o m n i a r e d i
g e r e n t u r i n n i c h i l u m r e s s a n t e s u a
i n f l u e n t i a p a r t i s a u t o m n i b u s
c o n s e r u a n d o e a m e e t u a m e r a
b e n i g n i t a t e q u a a m a s a m m a s s p e
c i a l i m o e t l o q u i t d e a m m a b u s
r a c i o n a l i b u s q u a s d i l i g i t u o l e d o
c i s b o n u n o n s o l u n a t u r e s e d e t a
g r a t i e i m p u n i e t g l o r i e i n f u t u r o

Quam suavis post col-
 lata beneficia quod israel
 in egipto hic ponit
 beneficium si collatum in merore tunc pro
 missionis aqua erant cananeos quod
 idolatram et fecit hinc hebreos que
 lacum et diuiditur in duas partes scilicet
 in principalem et incidentalem que in prin-
 cipali tercio capitulo prima in duas
 quia primo ostendit quod in 2o decla-
 rat sui dictu ubi non quia potes
 circa primum dicitur **Q**uam bonus
 et suavis est dñe spiritus tuus in omni-
 bus sic hinc libri directi Spiritus enim dñi
 attingit a fine usque ad finem fortiter
 et disponit omnia suavis ut hinc sup
 capitulo viii dicitur quod a propter bonita-
 tem tuam hos qui exerrant perdi-
 uerunt peccata contra paribus conpiti
 a parialiter punire et ad similes eos
 auferendo deuota ut hinc tunc po-
 antendi **E**t ad subditur et de quibus
 peccant amoues et alloques aliqui
 in scriptis animi alius per uocatoz
 conpiti que dar intellectu **E**t induit
 ad hoc exemplum de cananeis tunc
 subditur quod omni antiquos in ha-
 bitatores terre sancte tue et iudeos
 dicit sancta eo quod ibi arguit tunc
 dei tunc ueteris testamenti et a imple-
 tu xpi mistiu tunc noui quos exho-
 uisti quoniam adibilia et opes faciebant
 a enormia peccata quod medicamenta
 sortilegia et auguria et sacrificia
 iusta quia demones oblata et filioz
 suoz necatores eos ydolis sacrificia-
 tes et comestores viscos homin a
 terra **N**on in uentur in ueti tes-
 tamento quod cananei habitatores iudee

ante filios israel comedent carnes
 humanas et biberent sanguinem quod
 uidetur quod hic sit methaphora lonico
 Sicut de predano uel de usurario dicitur
 quod comedit homines quia rapit subst-
 nam eoz et hoc modo dicitur psalms lx
 xviii **C**omederunt iacob et locum eius
 desolauit isti uero cananei erant
 predones et raptos et sic dicitur
 homini comestores **E**t auctores peccan-
 tes animas in auxiliariis patres
 enim tenent filios auxiliari **C**ananei
 uero filios suos ydolis molabant
 ut dicitur et sic eis auxilium debitu
 subtrahabant **I**tem in iuda et
 peccatores scilicet cananeos auctores aiorum a
 filioz suoz **Q**ui scriptura enim frequenter
 aia prototo composito ut dicitur et sup
 in auxiliariis et auxilio debito deservi-
 tate perdere a deservit **V**oluitis amco
 sacrificio tuo a uideat qui dicit sacra
 ritate predicta et e in medio climata
 habitabilis tunc quoniam uentus in medio
 tempe ioseph ut digna percipent s
 ioseph et qui tunc eo erant pugnatoz
 pucoroz dei s abrahe isaac et iacob
 qui in terra illa erant pugnati et ex hoc
 fuit promissa terra eoz semini ut
 hinc in pluribus laus in genesi que e
 omni tunc e terra ranoze supradicta
Sed et hinc a cananeis tamquam ho-
 minibus peperisti non sic autem an-
 gelis peccantibus et missi antecesso-
 res exatus tui uespas **S**icut
 enim expositores aliqui quod in ingresso
 filioz israel ad terram promissionis iud
 ad iertam misit uespas hinc auleos
 uenenatos que plures cananeorum

interfecerunt et per hoc alij occasionem
penitendi de peccatis suis habuerunt alij
uero dicit qd vespere iste diuinitur timētes
quos dñs in mī pte cananeis per quos
aliqui accesserunt dectā ante ingressum
filiorū isrl' sicut enī et alij ad fidem
vniū dei sunt conuēsi et qdō isrl' con-
uēti ut pater deriab et eius cognatōe
Josue vi et degabaomab Josue vi
Non quia sic consequenter declinat dñm
suis s' qd dñs ex sua bonitate cananeos
parcialiter puniuit dāns eis locū pe-
nitentiae et hoc dupliciter pmo negati-
ue Qd affirmatiue ubi tū ergo sic
iustus pmo in dñas quia pmo osten-
ditur qd deus hoc nō fecit ex defectu
potentiae Qd qd nec extimō ubi nec
timens aliquem Circa pmo Non
quia impotēs erat in bello subitē im-
piorū iustis et cananeos hebreis quos
non omēs per hebreos debellauit quia
multi illorū inter filios isrl' romanse-
runt ut hī in libro Josue omplūibus
locis aut bestijs semis que statim eos
ingulassent aut uerbis duro factu sil'
extimare sicut cananeos et supplendū
ē qd isrl' nō fecisti eis non fuit ex
impotentia tua sed ex misericordia qd
subditur Dabis locū penitentiae licet
etiam ptes eos pro maiori parte in
malicia perseverat qd subditur Non
agnorant et et naturalis malicia
opōtē a longa consuetudine indur-
ta que quidam consuetudo est quoda-
natū ut dicitur libro dememo et
quando non poterat mutari de isrl'
non posse non ē simplex et absolūto
Nam quam diu uiuit pte reuēti ad
bonū sed ē pōm quid quia tales ad

difficultate pnt redire ppter con-
suetudinē peccandi inclinantem
per modū natū Vñ quō mēthate
impossibile dicitur vno mō qd ē diffi-
cile Sicut etiam comū pmo de
hōmīe male iudoni dicitur qd non
pōt iudē Semon erat maledictū
abimias Bīax maledictus canaan
seruus pōmōrū cū Nec timens
hic cōtē ostendit qd deus nō pu-
niuit cananeos parcialitē exti-
māe alius supiorū qui posset
facta sua cōgē quia hoc ē impos-
sibile et hoc ē qd dicit nec timēs
aliquom et et pater litta usq' ubi
Aut quis tibi imputabit ad adpā
si penitent nateōs quas tu fecisti
q' dicit nullus quia sicut meo vo-
luntate p'adūit eas in esse ata-
libe p' eas in mēthate adūge Nec
ē em alius deus quam tu Nam ē
Qm philosophos necesse ē ēē omā
pma causam omī Cui tūc ē deōmō
Nam diua p'ouidentia ad omnia se ex-
tendit quācūq' minima recta pa-
tent **C**um ergo hic cōtē de-
clarat dictū suū affirmatiue et
diuiditur in duas partes quia pmo
facit qdōm Qd ex hoc infert
triplex correlatiū a' dōmōm aut de-
clarat aut qd supra dictū ē de pu-
nitione cananeorū ex hoc qd deus ē
iustus et bonitas per essentia qd
quod non pōt aliquid facē nisi pie et
iuste To dicit **C**um ergo pōt iustus
per cōmā qd pmo quōq' qui nō debi-
pūmri considerando suam in no-
tentiā qd empnas h' pūmri alij

ad pacem sue p[ro]prietate sicut patet
 de sancto iob et ext[er]mi a ext[er]nati
 estimans auitate tua r estimac pu-
 nitib[us] Unde amia ad estimabat
 qm[od] p[ro]p[ri]etate a adeo alieni cog[no] uide-
 bant cu[m] sit flagellatu[m] ut in libro iob
 fuit plenius declaratu[m] Viras em
 tua a potena tua iusticie m[er]itu[m] e[st]
 Nam per ompoteta[m] suam iustificat
 impiu[m] Nam sicut dicit aug[ustinus] a xauis
 e iustificare ompiu[m] q[ui] a xas t[er]re
 et etiam et quia iusticia dei semper
 comitatur misericordia Ideo subdit
 Et ob hoc q[ui] d[omi]n[us] om[n]i es ombuste
 parte facis Nam semper punit
 t[er]ra condignu[m] etiam ndampnat
 Virtutes em ostendit a potena tua
 infinitam tu qui no[n] crederis ab
 ydolatrie ee mortute confirmata
 r simpliciter perfectus Infideles
 em a ydolatre negantes deu[m] om[n]i
 non credebant cu[m] simpliciter ee
 perfectu[m] Et hos qui nesciunt r in-
 fideles maudana tradunt r tradu-
 ti permittit de p[ro]p[ri]etate impetatu[m] ex
 hoc em q[ui] deu[m] agnoscant
 audacter peccant Tu aut[em] d[omi]nator
 a virtute r in virtute perfectu[m]
 at tranquillitate iudicis r mode-
 te punit tu magna reuerentia di-
 spoms nos non statim peccata pu-
 niendo sed ad p[ro]p[ri]etate expectab[is]
 et subditur causa Subest em r
 tu voluis posse p[ro]p[ri]etate punit
¶ Donisti autem hic ex dicit
 in fert triplex conclau[us] p[ro]p[ri]etate e[st]
 q[ui] per hoc q[ui] deus in punitendo semp[er]
 se h[ab]et iuste et pie Sedit exemplum
 iudicab[us] huius mundi ut sic se h[ab]et
 subditos punitendo Et hoc e[st] q[ui]

dicatur Donisti aut[em] p[ro]p[ri]etate tuu[m] p[ro]p[ri]etate
 lia ap[er]ta iusti et pia qm[od] oportet ius-
 tice ee et humani r benigni iudice
 seculari **¶** Et bene p[ro]p[ri]etate hic p[ro]p[ri]etate
 fidem per hoc om[n]i q[ui] misericordia pu-
 nit tanancos dedit spem filijs
 asel colentibus op[er]e contedendi ad
 eo manus boni et hoc e[st] q[ui] dicit
 Et bene p[ro]p[ri]etate fecisti filios tuos r he-
 breos Vm erodi in filijs meis
 p[ro]p[ri]etate isel qm[od] iudicant r pu-
 nient das locu[m] impetate p[ro]p[ri]etate
 tanancis ut p[ro]p[ri]etate ex p[ro]p[ri]etate et ex
 hoc arguit dicens Si em inimicos
 seruios tuos a tanancos et egip-
 tos et debitos morti a obligatos mor-
 ti q[ui] p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate enormi ut dicitu[m]
 r supra et liberaisti pena imp[er]te
 differe ut h[ab]ent t[er]p[us] p[ro]p[ri]etate
 Cum quanta diligencia iudicasti fi-
 lios tuos a puniti hebreos iuste r
 pie cor[por]e punito[rum] ordina[m]e ad cor[por]e e-
 mendato[rum] Quoro p[ro]p[ri]etate r a
 abrahe ysaac et iacob quibus facta
 sunt dei p[ro]p[ri]etate **¶** Cum ergo
 p[ro]p[ri]etate t[er]p[us] cor[por]e et r[ati]o decla-
 ratur quoddam dicitu[m] ad p[ro]p[ri]etate et allis
 Circa p[ro]p[ri]etate concludit ex p[ro]p[ri]etate r[ati]o
 hebreos et cor[por]e ad iustas dicitu[m]
 d[omi]n[us] punitio[rum] modis Nam unus
 e[st] modus medicinalis alter non q[ui]
 ad obstinatos imp[er]te et hoc e[st]
 q[ui] dicitur Cum ergo das nobis disti-
 plinam r flagellas ad man[us] cor[por]e
 cone Sit em iuberit magister
 discipulu[m] et p[ro]p[ri]etate filiu[m] in m[er]itos
 nos in malo obstinatos multipli-
 ates flagellas Vmo pena t[er]p[us]
 ut per hoc si vellent possent
 amalia imitari ut p[ro]p[ri]etate e[st]

sed quia abusi sunt per obstinatos
2o flagellati sunt penam eterna
ut bonitatem tua cogitans iudicantes
a ut tu alias punis hoc faciamus
modeste exemplo bonitatis tue et tu
de nobis iudicatur a tu pena nobis
infertur sperem misericordiam tua
revertentes ad te quoniam **Am**
et alius hic consequens declarat
quoddam dictum scilicet pena temporalis ob
stinatos non est medicinalis quia p
hoc non evadunt etiam misericordiam
2o primo ponit suam declarationem 2o
remouet quendam falsam responsionem
ubi per hoc que putabant Circa p
mud dicitur unde et alius qui inuicta
sua in sensate quae ad deum et misere
quod ad proximos conuenit usque ad
mortem per hoc que colunt a propter
ritum ydolorum que in sensate vultibus
etiam creaturas exhibent ut hi
mista dicitur prima tormentum aet
na et tunc in excelsis uis dicitur
errant a per totam vitam de se
estimantes haecque in animalibus
sunt super vacua a hominibus in
utilia sed magis notua ut species
talpas et vesperilionem ut dicitur
2 supra infantum in sensatorum mac
duentes a bono amalo non dispa
rentes propter hoc tamquam pueri
in sensate iudicio miserissimi dedit
indifferendo eis penam perquam den
sibiles redderentur ut ad egyptis ca
nis emsiabus grauius affligebant
et cananei vesperibus pungentibus vul
nerabant deum aut ludibus et in
crepantibus apud non sunt edrecti
sed magis obstinati digni dei iudi
cia a pena etiam experti sunt
Et subdit huius causam dicens qu

hinc que patiebantur a aramis et
uessis et huiusmodi molesti fuerunt
a impatienter in quibus patentes
non a patientia sed a passione ut
sit sensus in quibus passionibus
et plagis indignabantur contra deum
blasphemantes apud Simile dicitur
apud xvi & blasphemant nomen
dei hinc per se super has plagas

Per hoc hic contra remouet
quandam responsionem falsam qua
posset aliquis dicit quod propter hoc dei
punitione ferebant indignam
et moleste quia notitia eius non
habebant hoc remouet per hoc quod
uidetur deus suos cananeos despicere
exodi xxxiii Cognomine quod deus he
breorum erat potentior deus suis et
sicut cognomine non tamen adorantur
Sicut 2o primo dicitur de philosopho
Cuius deum cognouissent non sicut
deum glorificauerunt aut gratias egerunt
et hoc est quod dicitur per hoc quod put
bant deos impis a inter eos
extimaret a filiis apostoli uidetur
a aliquos cognoscere nec illum
quomodo negabant se se
nosse sed deum hebreorum 2o deum
agnomine per effectum ut deum de
e non tamen sicut deum glorificauerunt
Ideo subditur propter quod et sine
condempnatione a pena eterna
mer super alios sed in finali iudi
cio qui cruciantur in anima et
corpore pena ieheme **XIII**

Uam autem sunt haec et per
medentalis in qua occisio
ydolatiae cananorum tractat
generaliter de ydolatra omni gentium
et diuisi in duas partes Nam po

reprobatur ydolatra gentium **Q**uo
 commendatur laici iudeo capitulo xv
 pma iudias quia pmo reprobatur
 ydolatra exhibita mirabilis evocatus
Quo exhibita ymaginibus fabricatis
 ubi infelices aut sunt pma adhuc
 iudias quia pmo ydolatra dicta decla-
 rantur **Q**uo reprobatur a Quors pisse
 Circa pmo dicitur **Q**uam aut sunt
 a veritate evanui **Q**uoniam homines
 quibus no subest scientia dei et nra
 sunt ydolatre carentes notitia ui
 dei et de his que videntur bona per
 participacione sicut sol et luna
 et huiusmodi ex quo in scientia pro
 uenit nobis bona non potuit
 tellige eu qui e s bonus pcentia
 neq opibus diuis attendentes cog-
 nomit quis eet artifex s deus vobis
 qui licet apdi no possit cognoscere
 tamen cognoscibilis apostolus s ab
 effectibus **S**ed aut ignem quem
 vulcani dicebant aut spiritum a
 pmo etherem quem vocabant
 aonem aut citatu aerem a mobi-
 lem quem dicebant gymonem aut
 guram stellas a signa in zodiaco
 reuoluta que deos dicebant **Q**uoniam
 desegno gemmas dicebant q erat
 castor et polus iudeos translatos
 et sic de similibus **A**ut nimia a-
 quam quam thetini vocabant a
 solem et luna quos vocabant phe-
 bum et dyannan arctos orbis
 rax deos putant a recedunt
 et deos mundu regentes **Q**uo
 Quors hic consequenter dicitur
 error remouet et pmo roma-
 uetur erronea opinio **Q**uo queda
 in sufficientis excusatio **S**ed in

Circa pmo dicitur Quors a solida
 lunc et huiusmodi si ppete a pulch-
 tudine delectati deos putant eos
 et ut dicitur et sciunt q dicitur hoc
 debent statim scire qto hys dnator
 corp a deus qui e causa pma omi spe-
 ciosior e Nam eius pulchritudo ex-
 cedit in infinitu q probatur am-
 diatur **S**peciei em generator et
 per consequens corp pulchritudo i po-
 excellens in infinitu p existit
Aut scientie et opa corp q faciunt
 intrasmutacione creaturarum amiti
 sunt tamqua quedam excedentia
 intellectu nri intelligant ab illis
 a intellige deus ab ipis qm quib-
 fecit s deus qui ab omibz dicit
 pma causa forior e illis Nam
 emnens continet omia creatu-
 ra **Q**o subdit magnitudine em spe-
 cie et creatie a pulchritudine
 nisi cognoscibilis potest creatu-
 cor uideri Nam per effectus pe-
 i cognoscere cause deueni **S**ed
 tamen hic remouet quedam excu-
 sas qua posset aliquis dice q la-
 borantes incognosces creaturas
 possent excusari si non cognoscerent
 deum qui excedit creaturas in infinitu
 q excludit per hoc q licet per
 creaturas no possit cognoscere deus
 spiritum addistinctos personarum di-
 nax per tamen per eis cognosci
 quid ad essentialia attributa s
 sapientia potentia et huiusmodi
 bus quoniam ab illis omes creaturas
 transcendit **E**t hoc e q dicitur
Sed tamen adhuc in hys qui
 sunt creaturas excellentes faq

Deos ut solem et luna et huius mo-
minor est quereola quam animalis qui
colunt serpentes et uilia animalia et
hij omi fortasse errant deum querentes
et id creaturis omnibus deitate
falso attribuentes et omi cu inopibus
aliis consensum ordine creaturaz
meditando et inquirunt et persua-
sim hinc a pro uero tenent qm
bona sunt que iudicantur s. sol et
luna et alio notabiles creaturaz
per hoc corp creatorum nolunt ag-
noscere ad subdit. Quid aut nec hys
debet agnoscere quia ne sunt cul-
pabiles cuius causa subditur cum
dicitur. Si enim tantum potuit sine
per rationem naturalom ut pos-
sent estimare seculum a cognoscere
creaturaz ordinem quomodo huius
dum s. seculi non factus in ue-
nerit quasi dicitur debuit sciri
in uenire. Nam omnia irrationalia
oportet ad unum primum principium
mutabilem reducere aliter est pro-
cessus in infinitum q. e. in possibile.
Cum agitur omnes creaturaz visibi-
les sunt mutabiles alio modo potuit
uenire ex aliis ad cognoscere primum
motus omnino omnibus ut de-
ducit philosophus viii philosophorum. In feli-
tes hic consequenter agitur de
dolatam ymaginibus exhibita et
diuiditur in tres partes quia primo
agitur de ymaginibus fabricatis. De
causa adoratis i. et de substantia de
adorationis inchoatis i. primum enim
dicitur primum dicitur. In felices aut
sunt a. primum uera felicitate et
inter mortuos spes illorum e. q. q.
nulla e. spes de corp salute qua

diu sunt tales qui appellantur
Deos specie manus hominum ydo-
la namque quantum ad figuram sunt
per artem materia uero e. rex ne
ut aurum et argentum et reliqua de
quibus sunt ydola. Opus manus
antique hoc additur nam ydola ab
antiquo facta in maiori reuerentia ha-
bebantur. Unde et aliqui simplices
christiani aliquas ymagines antiquas
crucifere que dicuntur facte antequam
magis reuerentur. Aut si quis
artifex faber s. lignarius desilua
lignum excidit seruerit et huius dor-
te erradat a. perfecte ridat fa-
briat uas in uale. Sic e. in libro
directis a. ualde uale ut dicitur ad
et adducit q. simili dicitur uirgilis
Nunquam imprudens nocuit ym-
ber a. ualde prudentibus possit etia
aliter dicitur s. q. sunt due dictiones
uas in uale a. factum ad utilitatem
humana. Quid subdit inchoatione
uite in qua necessaria sunt multa
uasa lignea. Reliquis aut huius
opis a. dolotum ad preparationem este
a. ad coquendum estas et reliquas
horum a. residuum lignum quod ad nul-
lum usum facit a. quia non e. aptum
ad uas aliquod ferendum lignum curru
et uerticibus a. nodis pleni. De
tali uas ligno aliquo fit ymago eo
q. magis dicitur e. Balpat dilige-
ter per uacuitatem suam a. ab eo
factam. Nam suspensio facit aquas
uacuitates in ligno tota patent
usque. Illud compactum a. adaptet
ut assimilet. Plumbeo rubrica a.
colore rubro et rubricandis facies

fuit a pictura et omnes maculam
 que in albo et per limes coloribus ad
 hoc aptis Aliqui libri hinc hic tra
 pto no e in libro directo et facit ei
 dignum hincone a locu ubi requira
 cetia patent. **De substantia** Hic
 conter repbarit ymaginē adoraco
 et pmo pro negotio in rebus tēnis
 Lo negotiois maximis capitulo x
 iij Circa pmo dicitur et de substan
 tia a deducit. **Vota** facies ydolo
 ut ex audiat cu inquit r pcat
 ab eo diuicias filios et mptinas filio
 no exuberat loqui r qd dicit debet
 erubescit Et profamitate quidem ob
 tuenda uel consuanda in firmi de
 precatur Hic accipitur in finitas
 large pro impotentia Na ydolo no
 p se uiuat In finitas em qd e
 in animalibus tantu sicut et san
 tal et prouita consuanda rogat
 mortuu a reuene uita Nam que
 loquendo mortuus nondia nisi q
 uixit cetia patent. **Capitulum.**

Item alius hic conter repbarit
 ueneracione ydoli pro nego
 tiis marinis Et pmo pome
 her repbarit Lo declaratu
 ad quid ualor nauigaco i s
 ut non essent circa pmo dr
 qd alius nauigare cogitans r
 ligno portante se fragiliss lignu
 a ydolo lignu qd ad nichil e uale
 muocat ut nauigaco suam di
 rigat illud em a ydolum cupidi
 tas acquirendi pecunia cogita
 uit. **On acta** xix dia q de metiq
 faciens sedes argentis dyane p
 tabat artificibus magnu questu
 Tu autem pr celestis gubnas pro

uidencia hominu nauigacione et no
 apm ydolo q probatur per hoc q etia
 sine nauu dedit filijs ist qm in mai
 credi qm Et hoc e q dicit Em dedit
 ti in mai anam r ut patet ex dicto
 litta. **Sed** ut non conter Hic conter
 ostenditur nauigacois utilitas et pmo
 facit qd dicit Lo concludit fabneaco
 ydoli malid r per manus pma m
 diuicias pmo duplicem utilitatem. **1^a**
 Sed ab inicio utilitas uel pma e
 q per nauigacois homines deferunt i
 que habundant in una tra ad aliaz
 ubi e calid penuria et sic tra p r de
 uant indigente et hoc e q dicitur
 Sed ut non conter uaria sapie tue opea
 creaturas em m fides sicut deus que
 homine et io pmo deferunt eius
 necessitatibus andent ee uarie qd
 quid ad hoc in suis utilitatibus p
 nauigacione uero fuit iste utilita
 tes io subditur ppter hoc etiam
 et exiguu a nauu que e valde parua
 a respectu magnitudinis maris reduit
 homines ammas suas a exponit ui
 tas suas et transites mare ut per
 meritates releuentur necessitates
 humane puate libari sint. **2^a**
 Sed ab inicio hic ponitur. **3^a** uti
 litas que fuit tpe noe qui cu nox
 et filijs et cap uxoris p nauu
 liberatus p multiplicauit post
 diluuii genus humanu et hoc
 e q dicitur. Sed ab inicio a apma
 mudi etate que ab adam durauit
 usq ad diluuiu cu pironit super
 bi gigantes ppter quos pta p
 apaliter m andauit diluuiu Ad
 quod denotandu dicit genes vi
 gigantes aut erant super terra
 in diebus illis spes orbis trans

a. noe cum personis dicit ad ra-
tom configens .a. ad archam veniit
seculo semina naturitatis quia per
ipm et eius filios multiplicam fuit
p9 diluuiū g9 hūanū que manu
tua erat gubernata. p. dicta archa
bndictū ē om lignū .a. archa illa de
lignis facta per quod fit iusta nā
impijs perueniunt per eā usq; fuit
saluat q; erat iusta. **N**ormans
hic consequenter concluditur rēre
ydoli malū tū dicitur per manus
aut quod fit ydolum manu factū ma
ledictū ē ipm et qui fecit illud ē
subditur causa ad dicitur. Similiter
aut odio sunt deo impius et eius
impietas .a. fabricator ydoli et y-
dolum ab eo factū nā vitius ē causa
yolatric. Et em quod factū ē ad
ydolo qui fecit tormēta parietur
hoc nō pōt intelligi de ydolo abso-
lute cum sensum non hōit per quē
possit tormētū sentire. ppter qd
intelligit de demone qui colebat
nydolo et ibi responsa dōbat ab
ppter quod mathei xxv. dicitur
ame maledicti in igne eternū q
patet ē dyabolo et angelis eius
ppter hoc in ydolis natōm
a. in domibus habitantibus nō
est respectus sicut misericordie
dine nam peccatū demonū est
irremissibile qm creatū dei .a.
demōē adeo creati qm ad natu-
ram materiā facte sunt per quō
culpam que nō ē adeo actū sēd
libei arbitrij defectibilitate et
intemptatōe anime homin. Nā
de celo deiecti student homin

podice a sua salute et in multis
pōdibus in sapientia qui omnia
temptatōibus demonū. Sapientibus
autem qui viriliter resistunt huius
temptatōnes non sunt in mustapu-
lam sed magis uictoria et corona
Quia em hic conter pōt ydola-
te michoātō aug pmo pōt mīuū
Qd procedens iude malū ē et nō
suffecerat pma iudias sūm di-
plicom michoātōmē causam. Qd alii
demde interuēte pma uero
causa fabricatōis ydolorū et ydola-
te fuit affectus mordimato homin
ad ppinuos suos defictos quibus
fecerunt ymagines ad suam conpla-
cōne ut sit in appetū ymaginū de
sanctorū conplacōnū. Unde dem
no rege assirōy scribitur q mortuo
bela patre suo ymaginē suā fecit
tū tanta reuēntia exhibuit ut
suus delinquentibus ppter refugiu
ad ymaginē patris parerē ppter
q homin illi ymaginē impendit
reperit dmos honores et huius ex
emplo alii potentes reperunt fa-
te suos eadē defictos ymagines
quibus simlom reuēntia exhibe-
bant et sicut abelo michoātō ē
fabricatō ydolorū sic et ab eius
nomine domātō alioy ppter qd
alii ydolu suū nommunt bel et
alii baal alii belzebub sēdm uarie-
tate ydcomatū et et sicut nynq
ad sui conplacōne fecit ydolu pa-
tri suo ita patres aliqui ymage-
nitū suos an eos molentibus fe-
cerunt ydola et ex eadē causa sic
ergo dicitur. Quia em fabricatōis

et idolatru que e formaco spualis
 est exquisitas ydoloz a fabricaco corp
 et adiuventio illor aduptes e uite s
 spualis que consistit in omne ad deu q
 incipit ydoloz Non em exant ab
 finis nam aereaco mudi usq addu-
 uia et cetera post per magnu tempus
 non legitur fuisse aliquod ydolo neq
 erit mppetuu Nam em cessant ydo-
 la quasi per totu mudi super uacuitas
 em hominu a defectus sapientie corp
 her aduenerit Et subditur modus
 cu dicitur Aterbo em luctu a irreda-
 bili dolens pater cito sibi rapti filij
 s ante mortem patris fecit ymagines
 ad suam complacoe et consistit in
 filios suos patri et sacrificia illi yma-
 gin exhibenda **¶** De inde hic po
 causa sola inuenciois ymaginu Ad
 aliqui parones et tyran uolentes ho
 nomi non sld impia sedca in sua
 absentia fecerut suam ymagine mit-
 tentes cum ad loca remota ut Vene-
 rarentur in ea sicut refert iosephus
 libro antiquitatu iudaice xviij et mili-
 bro de iudaica ualio de gero cesar q y
 magine suam misit per imperiu
 romanu ut adoraretur in ea et hoc
 e q dicit De inde et patet ydolo
 pau exceptis colebantur pgnicta
 ymagines tyranor et subditi
 causa hoc quas impalam et patz
 usq i prouocit aut a pamt alia
 concausa que e adulae artificial et
 cupiditas Nam uolentes placere re-
 gibus et tyranis fecerut ei yma-
 gines pulchiores quam con corp
 persone et ex tali pulchitudine simi-
 magt induci ad colendiu tales y-
 magines et hoc e q dicitur p

ceperit autem a iuduxit ad hono cul-
 turam s regu et tyranor in suis y-
 maginibus et hos qui ignorabant r
 simplices artifices eximia diligena ita
 pulchitudine ymaginib Ille em artifex
 uolens plus placere illi qui se assump-
 a regi qui cu ad faciedu sibi ymagin
 elegit elaborauit a perfecte laborat
 ut similitudine a ymagine in me-
 lus figuraret cu faciedo rege pul-
 orem multando aut homi q conuul
 e simpliciū abducta per spem opib
 a seducta per pulchitudine ymaginib
 cu qui an tempus illud tamqua ho
 purus et moralis honoratus fuit
 rade sue potestatis nec deu existi-
 manit flo. expredictis concludit et
 hoc fuit uite huac deceptio trahens
 ad ydolozam qm aut effectui parentu
 ad defunctos filios uel alios amicos
 qui fugientibus ad eos ymagines
 parebant Aut regibus defuientes
 homines predicto mo inimitabile no-
 men deitatis lignis et lapidibus im-
 possunt opes deas nominates hoc
 em nome deus signat naturā dīa
 que nullo mo e multiplicabilis qpter
 quod hoc nome deus e inimitabile
 sdm rem e tamē comunicabile per
 similitudine sicut hoc nō allegander
 qd e inimitabile sdm rem eo q
 e unus singularis persone nome
 comunicat tamē per similitudine ho-
 mibus liberalibus liberalitate algo
 andri participandibus et sic hōes
 participātes aliquid dīni dy no-
 mināt Sicut exodi vii Senio-
 use dicitur ego constitui te deo
 pharaonis et ps lxxi pmo ego

divi dii estis et non suffecerat
hic consequenter declaratur malum mul-
tiplex ex ydolatria procedens cum dicitur
et non suffecerat ydolatriis errasse
eos ita dei presentia eius deitate
lignis et lapidibus attribuentes sed
in magno vinctes iustis bello non
bellant contra dominum et contra virtutem
boni ex defectu scientie dei tot et
tam magna mala que contra exp-
muntur tu dicitur Quod omnes filios suos
sacrificantes a ydolis iudicium est
supra aut obstrata sacrificia facientes
et donante eo quod propter sua turpitudines
non fiebant de die aut in fame ple-
nas vigiliis hinc Non in aliquibus
sacrificiis fiebant sacerdotes accep-
tissimi in quibus demones loquebantur
neque orationem a vite honestate neque
nuptias mundas nam custodit per
peradulterium polluit sed et alius
alius per invidia accidit sicut cay-
abel fratrem suum aut adulteras
contristat polluendo eius uxorem
et omnia quae sunt a transi-
sione omni ratione ordinis de se hinc sag-
gis nuptiis vulnerat hominibus
a in eius occasione furtum a in sue-
rei libertate et furtis in oppor-
tibus similitudine corruptio virginitatis de-
floratio in fidelitas nuptiis deceptio
et punitio in falsa iuramento tum-
tus in seditione motus et bonorum
divinorum in memoratio in gratitudine
animarum iniquatio punitio gula
et luxu incontinentia in mutatio
punitio sodomie. Nam ex tali con-
vitiis non nascitur fetus nuptiarum

inconstancia qua aliqui quibus ux-
ores commutabat ad invicem In fandoz
a nephandoz enim ydolorum cultura
omni mali causa est. Nam per ea homo
directe adeo auertit et sic de peccato
impetatum nunt et labitur et fimo
a confirmato. Nam ydolatria est malum
maximum de quo suo. In leuitici
et dicitur glosa omne peccatum est
in iudicia anime sed ydolatria magis
Quod enim dicitur letantur in festis ydo-
lorum in fanoz quia fuit accepti-
tis aut certe vaticinatur falsa de
corde suo fingentes ea sicut faci-
bant aliqui sacerdotes ydolorum de-
mirantes hominibus quod propter
questum aut vinum in iuste in festi-
tes proximis nocimenta aut periu-
rant propter malicia suam duplicem
propter quod subditur. Sim om-
confidit in ydolis que sunt in
anima et per eos sine voluntate
et intellectu male iurantes a sim-
per ydolum iurantes neci se non
peccant quia de hoc puniri non
timont. Sicut nec mali christiani
punitos propter. **¶** Ad hoc et
dicitur cor punitio tu dicitur
quod ergo illis suemone digne a
iustis est ut puniantur pro utroque
iustis sed ydolatria et punitio. Ad hoc
subditur. Quod male sentent de deo
per ydolatriam et iuravit in iuste
punitio ad proximum de fandacone
Non est iuramentum est vritas a iura-
mentum non est appetendum tamquam

perse boni sed in necessitate tan-
tu eo e utendu ad ueritatis et fidei-
tatis inter homines firmiter sed
perantia pona per ambulat somper
a crescit a augmentatur in iustone
puaicacione a intransgressionem na-
datur dei que sunt iusta na adeo
non pe aliquid protere nisi iustu

U autem deus **Cap. xv**
m Perprobata ydolatra ge-
tuhic conter comenda lata
iudeos et diuiditur in tres partes
nam pmo ponitur de deitate con-
fessio 2o ydolatre reiectio 3o nonem
2o contra ydolatrias in uocis ubi p
et sigulus Circa pmo dicit phylo
prose et toto iudeos ppo Tu aut
deus omni p creatone noster per
cultu specialom suauis per tua
ergo nos condestatione et uenit
es coma ydoloy falsitate pance
perpenitencie nre ex pectacione 3o
subditur Et em si peccaminus tui su-
mus quia te deum confitemur
fictes magnitudinē tuā tuq no
es finis et si no peccaminus pto
mortali nra veniale no peccatū
autū finis qm apud te finis co-
putati nris et nris ai dicit per-
tati em veniale no tollit qm
nosce em te fide formata caritate
consumata e iusticia nra dignū facit
vita etna et pace usq ad et vritate
tua stentia practica radix est
in mortalitate Nam per opa
iustie pertingit ad in mortalitate
glorio **¶** Nonem hic conter
ponitur ydolatre reiectio tu de

Non em in errorem ydolatre induxit
nos homini malo arte cogitaco
a fuit ydoloy fructu q ad malum in-
ducit nec umbra pietate decorans
ydolū Sciendū q phylo loquitur hic
pro tempe suo Nam ante captiuita-
tem babilonica pphus iudeos fuit ir-
acundus multis ydolatre ut pater
iij regū et p captiuitate babilonis
tempe antiochi epiphaniū ut hi
pmo matha 23 in Et tempe phylo-
nis garyus impator misit stantia
sua per orbem ut adorare in ea q
soli iudei no adorant ut dicit ad
sephus li antiquitate iudaice xviii
et sub nomine iudeos intelligit xpi-
anos qui tunc ad huc legalia in
multis seruabant ppter quod phi-
lo in corp laudem libri scripsit
ut dicit qd omni in libro illustri
vixit labor sine fructu mitali-
bus em magis e labor et mlti
fructus ymo finis pessimo quia huius
appetitus in sensato dat concupisce-
ciam attrahens eus anim ad ydole
reuerentia et diligit mortue ymagi-
ne a vita carenti effigiem Et
subdit huius pona dices malos
a ydoloy amatores digni sunt
morte tempali et etna **¶** Sed
et sigulus Hic conter ponitur
contra ydolatrias in uocis et
pmo contra ydoloy fictores 2o
contra corp auctores 3o omnes em
in supietes Circa pmo gradū q
fingi qd dicit q de tra forma
et inde sigulus appellatur et
nasa tica fictilia dicitur Et quia

paupes ydola aurea et argentea
h're non potant. Qdeo figuli reperit
ydola facere que quilibet poterat
h're de eodem luto faciebant figuli
aurea uasa ad uarios usus apta et
hoc e' quid dicitur. Sed et figulus
parat litta usui. De eodem luto fm-
git que munda sunt. s; uasa hono-
ris usibus applicabilia et similiter
que h'is contraria sunt. et applica-
bilia usibus in honeste. H'is aut
uaporibus que fit usus. et debeat ee
iudex e' figulus quia uasa format
scdm usum ad quem debent appli-
cari. Et tu labore vano deo fingit
De eodem luto labor om' in finge-
do uasa no' e' uanus quia desunt
humana utilitatibus. Et labor-
ficatio ydoli e' uanus quia ydo-
lu no' ualet alicui usui. Ille qui
paulo ante de terra factus fuit s;
figulus. Nam corpus humanu' ad-
no' e' terru' et p; pupillu' quia
breuis e' hominis uita dicit se
unde acceptus fuit. s; ad terra
ad qua dicit mutua elementor'
contradictio actio que sunt in
terre h'ud. Repentus adeo die
debuit quia deus repetit in mo-
te sicut eam tradidit in infir-
matione. Sed cura e' illi. s; figulo.
non quia laboratus e' terra no'
solidu' e' solutus de labor et uite
breuitate sed etia' concitat au-
riferibus ista no' arguendo q'
opus e' ang' p'ro sim. Sed quod

fit utile pluribus quia p' habi-
paruo pretio et perone ab omib;
Sed et erralos imitatur fingendo
ydola deere factis similia et gl'ia
artis sue p'fert quia multitudine
homi' pro ydolis habendis acci-
rit ad eu' qm res super uacuas et
nullus aut parui pretij respec-
tue fingit quas quilibet p'
h're. Omis e' em' cor eius per
affectionem. Dicit em' augustinus
Si diligis terram terra es. Iste uero
totam attentione suam ponit ad
terre figuracione que in p'roce ad
p'riua redigetur in pulu' in uol-
tine. Propter quod figuli dicit
timis et terra superna tua non
fingit ydola. Spes allus quia
de hoc sperat conue' qdeo subdit
et luto vilior. Vita allus que
ordinatur ad luctu' ex luto sicut
ad fine et finis prestancior e'
h'is que sunt ad finem. Et uero
h'is erroris subditur. Em' ignora-
uit eu' qui se fingit s; deus qui
in formacione corporis e' actor p'nci-
palis et qui in spirauit illi aiaz
solus in fingendo eam p' cocit
et amat q' opatus e' s; ydola
et qui in sufflauit ei spiritu uita-
loni s; deus ignorauit. Et est
repetitio eius q' dixit. Et qui in
spirauit illi anima per alia in
uerba quia dicitur aia magna
corpus amministrat. spiritus uero magis
fit superius uacat. Sed est inane
ydolatri dicitur luctu' ee. et carna-
loni delectacione. Vitam in am

Unde in persona talis dicitur sup
 stō capitulo Vbiq; relinquamus sig
 leticie qm heret pars mra et con
 uisatōe uite hinc tōpōita adlu
 m. Unde supra stō capitulo sub
 dicitur in persona talis appmāno pau
 pem iustu nec pcamū vidue rāpi
 ondo bona eorū sō subditur Et oport
 et videntiq; etiam comalo acquirē
 hoc dicebant homines deuita alia
 non sperantes **Q**uō erudit fuit
 symonides pacta dices q; dicit
 mortale mortalia pape De quo
 reprehendit eū phisus q; ethicoz
 eo q; homo stōm intellectū ē quid
 in mortale et dicitur ex quo concludit
 phisus q; homo debet se ad
 in mortalia etna trahē qntū p
 per cognicoz et amōre et con
 cludit phisus de figulo dices hinc
 em sit a pite debet se super oēs
 ydoloz factōes delinque qui ex
 tēe matia **N**am tam viles ē
 q; nullus debet ignorare q; deus nō
 p̄t fieri ex ea **Q**uōmō em p̄p
 in uicōne contra ydoloz factōes
 hic ponitur in uicōne cor cor paul
 tores et diuiditur in duas partes
 quia p̄mo ponitur in uicōne contra d
 tores ymaginū Qō contra cultōes
 animalū abi Sed et animalia
 circa p̄mū dicitur omēs em in si
 pientes et in felices a dedo male
 sentētes s; ydolante et aselitate
 vca deuantēs supra modū amne
 sue a plus quam valeant p̄sumētes
 superbi sūt dese presumētes in
 mra q̄p̄tū tū opprimēdo cultōres
 dei et myrrantes illi Tempe

namq; phisus grauis erat impe
 rator romanus et misit statua sua
 per orbem ut adoraret in ea tamq̄
 deus ut dicitur supra xiiii et multū
 dei cultōes multa graua **Q**uō omnia
 ydola diuersas nationū deos estima
 uerūt s; romani Unde dicit leo p̄p
 in symone debeatē ap̄tū petro et
 paulo q; roma credebat magna fe
 cisse religione nō nullius gentis
 respūset falsitate cetera parent us
 q; i Sed et pedes eorū p̄gri ad am
 bulandū quia non p̄t se mouē et
 subditur rāto nō dicit homo em fe
 rit illos qui per arte non p̄t face
 aliquid vniū et qui sp̄m amittunt
 ē adeo ab fugit illos **E**t quia
 causa effectiua potior ē suo effectū
 qō subditur Nemo em p̄t p̄bi
 similem deū fingē qui superior ē
 et homine nō p̄t em mortalis
 s; homo mortū fugit s; ydolu
 vica carens manibus inquis nā
 ad impietate opus eius ordnatur
 melior ē em ape **S**ed et
 animalia Hic ponitur in uicōne
 contra cultōres brutoz animalū
 nō dicit Sed et animalia bruta mi
 serimi ydolante colūt qui dicit
 miserimi eo q; in feriore se colūt
 tamquā in f̄mū supiore sō subdi
 m̄sentata em a animalia bruta
 compata hīs a hominibus illis sūt
 detiora quia caret intellectū Sed
 nec appetitū **N**am ex hīs q; dicitur
 in dicit animalibus non parant
 aliquid bonū argūe p̄ter quod
 debent ea colē effugerunt aut

dei laudem brutis animalibus impe-
dentes apsum et percontis bndictioe
eius a. g. sic sue domi q. frequer in sp.
tia bndictio nominatur eo mo loquedi
quo dicitur pmo regu xxv Accipe bnd.
dicoe hanc qua obtulit anallatua

Propter hoc **Cap. xvi.**
Hec e. tra. ps. in qua recollit
tertiu dei bnficu collatu hebis
et conteras tormetu in flatu egip-
tiis Et est apud bnficu deabo col-
lato iudeis mdesarto qnripalid. tunc
Nam et alia quodam bnficia secuda-
no in hoc capitulo recolluntur. Qm
pns capitulu mdnas partes duu
quia pmo recolluntur tormeta esta
Q. m. m. m. celitus data. p. q. u. l. b. y.
angelas esta. Q. m. m. m. m. m. m. m.
p. m. b. n. f. i. c. u. d. i. c. t. u. r. Q. u. e.
d. a. m. o. b. i. e. t. o. r. o. m. o. u. e. t. u. r. i. e. t. e. m. t. u.
o. l. l. i. s. C. i. r. c. a. q. u. i. n. i. c. o. n. t. i. n. u. a. n. d. o. s. e. a. d.
p. r. e. c. e. d. e. n. t. i. a. i. n. m. e. d. i. a. t. e. d. i. c. i. t. Q. u. e.
h. e. r. e. t. e. t. p. r. i. m. l. i. a. s. y. d. o. l. a. t. i. s. p. r. e. d. i. c. t. a.
t. a. s. p. a. s. s. i. s. m. u. t. d. i. g. n. e. t. o. r. m. e. t. a. s. s. z.
e. g. i. p. t. i. y. y. d. o. l. a. t. r. e. e. t. p. m. u. l. t. i. t. u. d. i. n. e.
b. e. s. t. i. a. y. e. x. t. i. m. a. t. i. s. m. u. t. s. z. r. a. n. a. y.
e. t. m. i. s. t. a. y. e. x. o. d. i. v. i. i. S. c. i. e. n. d. u.
t. a. n. t. e. q. u. b. i. t. r. a. n. s. l. a. t. o. m. a. h. e. o. e.
g. n. s. m. i. s. t. a. y. e. x. o. d. i. v. i. i. I. n. h. e. b. s.
h. e. q. u. i. e. r. a. t. o. m. i. e. t. d. i. c. i. t. g. l. o. s. a. h. e.
b. r. a. i. c. a. q. u. e. n. i. t. a. n. i. m. a. l. i. a. d. i. l. i. s. a. y.
g. e. n. e. s. a. d. a. f. f. l. i. c. i. t. o. n. e. e. g. i. p. t. i. y. p. r. o.
q. u. i. b. u. s. t. o. r. m. e. t. a. s. a. l. o. c. o. t. o. r. m. e. t. a. y. e.
g. i. p. t. i. y. i. n. f. l. u. c. t. a. y. e. c. o. n. t. r. a. r. i. o. B. n.
d. i. s. p. o. s. i. t. i. p. l. i. m. t. u. d. a. p. e. l. q. u. i. b. u. s. d. e.
d. i. s. t. i. c. o. n. a. y. s. t. e. n. t. i. a. d. e. l. e. c. t. a. m. e. t. i. s. u.
a. t. i. b. u. d. d. e. l. e. c. t. a. b. i. l. e. a. b. e. i. s. c. o. n. a. y. p. t. a.
N. u. i. x. i. N. o. u. i. s. a. p. o. r. e. N. a. m. a. n. a.

na despicbat eis q. p. ter quod can-
rupierit q. m. t. u. m. e. s. t. a. m. p. a. r. a. s.
e. i. s. o. r. t. g. o. m. e. t. i. a. r. e. t. o. n. e. n. t. e. e. t.
p. o. m. a. t. u. r. h. i. c. s. i. n. g. u. l. a. i. p. l. u. m. a. l. i. s. s. e.
e. x. o. d. i. v. i. i. V. o. m. i. t. m. i. s. t. a. g. r. i. s. s. i. a.
a. m. i. l. i. t. u. d. o. m. i. s. t. a. y. e. t. s. i. c. e. x. m.
q. u. o. i. t. o. q. u. i. a. t. u. e. v. e. n. i. t. c. o. t. u. r. m. a.
m. a. x. i. m. a. m. i. l. i. t. u. d. o. V. t. a. l. l. i. q. u. i. d. e.
s. e. g. i. p. t. i. y. c. o. n. a. y. s. t. e. n. t. e. s. e. s. t. a. m. a. d.
p. a. i. m. i. t. i. m. e. t. u. q. u. e. r. e. t. a. a. l. l. i. s. o. f.
t. e. n. s. a. e. t. m. i. s. s. a. s. m. u. t. s. r. a. n. a. s. e. t.
m. i. s. t. a. s. v. e. n. e. n. a. t. a. s. a. b. o. s. e. g. i. p. t. i. y.
e. s. e. d. a. n. t. e. s. e. t. v. e. n. e. n. a. t. o. s. e. t. a. m.
a. n. t. e. s. s. a. i. a. c. o. n. a. y. s. t. e. n. t. i. a. a. a. c. o. n.
a. y. s. t. e. n. t. i. a. t. i. b. i. n. e. c. e. s. s. a. i. a. g. r. a. t. e.
v. e. n. i. t. u. r. h. o. r. i. e. n. t. e. s. a. b. o. s. c. o. m. e. d. e. s. e.
d. a. t. o. s. e. t. v. e. n. e. n. a. t. o. s. S. o. a. u. t. e. t.
h. e. b. r. e. i. m. i. b. r. e. u. i. m. o. p. e. s. f. r. a. c. t. i. a.
b. r. e. u. i. t. o. m. p. e. g. u. s. t. a. u. e. r. u. t. n. o. u. a.
e. s. t. a. m. s. z. o. r. t. g. o. m. e. t. a. m. e. t. s. u. b. d. i.
v. t. r. i. u. s. q. u. i. c. a. u. s. a. m. a. m. d. i. c. i. t. u. r. q. u. o.
p. o. r. t. e. b. a. t. a. p. e. t. i. u. g. a. t. u. r. s. i. c. l. i. t. a.
O. p. o. r. t. e. b. a. t. e. m. a. l. l. i. s. s. e. g. i. p. t. i. y.
e. x. e. r. c. i. t. i. b. u. s. t. i. r. a. n. d. e. m. i. n. h. e. b. r. e. i. s.
q. u. o. s. a. f. f. l. i. g. e. b. a. n. t. o. m. i. s. t. e. e. x. o. d. i. p.
m. o. s. u. p. o. r. v. o. m. e. m. t. e. n. t. u. d. s. i. n. e. e. y.
t. u. s. a. c. e. r. s. i. n. e. r. e. m. e. d. i. o. h. i. s. t. a. u. t. e.
a. h. e. b. r. e. i. s. t. a. n. t. u. o. s. t. e. n. d. e. a. d. e. y. s.
c. o. n. s. o. l. a. t. o. n. e. q. u. e. a. d. m. o. d. u. m. i. n. i. m. i. a.
e. y. s. e. g. i. p. t. i. y. e. x. t. i. m. a. b. a. n. t. **¶** E.
e. m. h. i. c. q. u. i. t. e. r. r. e. m. o. u. e. t. q. u. o. d. a.
o. b. i. e. c. t. o. e. t. q. u. o. m. i. f. e. r. u. r. d. i. n. e. p. l. a.
t. i. s. c. o. n. f. e. s. s. i. o. i. t. u. e. s. d. n. e. C. i. r. c. a. p.
m. u. s. t. e. n. d. i. d. q. u. i. u. i. x. v. i. d. i. c. i. t.
q. u. o. d. d. n. s. m. i. s. i. t. s. e. r. p. o. n. t. e. s. q. u. a. m. i. s. e. l.
s. m. i. r. a. m. u. r. a. n. t. e. a. f. f. l. i. g. e. n. t. e. s. e. t.
e. x. h. o. r. p. o. s. s. e. t. o. b. i. a. h. e. b. r. e. o. s. n. o. n.
f. u. i. s. s. e. m. e. l. i. o. r. i. s. c. o. n. d. i. c. i. o. n. i. s. q. u. a. e.

gipci moribus animalium affluti
 q' remouetur per hoc q' dñs statim de
 dit remediū hebreis p' misericordiam dicit
 moysi fac serpente enca et pane ea
 pro signo et qui asperit ea uiuet
 et hoc e' q' dicitur et em' cu' illis
 f' hebreis et pater ex dicto sed no
 impetrat ora tua permansit. Nam
 dedisti eis remediū ut dictū e' No
 subditur sed ad edroatione mbrem tpe
 turbati sunt moribus serpenti p'g
 su' hntes salus serpente enca ad
 comemoracione q' a' ut parussit et
 sanati memores eunt mandatorū
 tuorū ad implendu' opa. Qui em'
 conu'sus e' p' de hebreis quem t'ra
 non per hoc quidebat sanabat
 s' per serpente enca qui nullam
 virtutem habebat sanandi sed p'ce
 sm' saluatore supple sanabat
 q' hoc ostendit manifeste quia
 tu es qui liberas clamat' ad te
 illos em' s' egyptos lacustarū et
 miscarū occiderit morsus ut pre
 dictū e' et no' e' m'icta sanitas
 r' non e' datus remediū. Sed cont'
 hoc uideatur quia exodi viii. 16
 q' dñs illa plagam remouit ad
 quod dicitur q' hoc no' fuit ad
 p'ces egyptorū sed ad p'ces moysi
 p'pter quod remediū non fuit
 datus egyptis sicut hebreis. No
 subditur filios aut tuos a' yebas
 nec ducum nec oronatorū vi
 rorū dentes. Nam sanati sunt
 penitentes. No' subditur m' cordia
 em' tua et memoria em' a'
 ut eunt memores mandatorū
 tuorū ex timabantur a' affli

gebantur et credant sanabantur
 per tua misericordia ne in altam
 a' profundam mirantes obliuiscat
 dei non possent tuo uti adiutorio q'
 contemptu tui s'om q' d' p' u' d' u' u'
 impius tu m' p' fidu' p'ctorū con
 temptit tūc repenteq' uenit
 ciuitas et em' neq' herba me
 dicinalis neq' malagma a' ompla
 strū sanauit illos sed tuus dñe
 fuis quia dicit dei e' facte p' p'ce
 vii. Dixit et facta sunt. Tu
 es dñe ex dicitur inferitur dñe uir
 tutis confessio ad dicit' tu es dñe
 qui uite consumide et mortem in se
 rende h'eb' p'ptate tua uoluntate
 et deducis ad portas mortis corporis
 et rednas sanando ad portas u'
 mortis spūalis. No' deducit quia no'
 est actor p'cti sed homo p' defecti
 bilitatem libei arbitri. No' subdit'
 homo aut quide' occidit per ma
 licia mortalis p'cti anima suam
 que in mortalis e' morte uarie et
 tu exieit p'ctus atropce non re
 uertetur uia natiue nec reuocabit
 flamma s' opm' corpus q' recep
 ta e' r' seperata ab eo sed tua ma
 nū effuge' impossibile e'. Ad
 anime iustarū accipit in maie
 dine misericordie p'ctorū ued' in
 maū sue iustie. No' subdit' negat' e'
 em' te nosse impij egypti quous
 aquas et grandinibus et hor
 b' exodi. x. Vbi dicitur q' super
 terram egypti grando et ignis
 mixta pariter ferebantur et
 ille ignis fortius comburebant
 quam si esset solus. Ideo subdi

Quid enim mirabile erat et subdi-
causa. Unde et omnis orbis a crea-
tura orbis iustorum et hebreorum ab-
egyptiis in iuste afflictis. Propter
quod creatura obediens creatori mi-
rabilibus modis egyptos missa erat
animata affligebat. Unde et
adhuc subditur. Quoddam enim
tempore consuecatur agnis pre-
dictus ne combureretur que ad
impios egyptos missa erant a
animalia ad eos afflictos ut dicitur
et supra impudens huius capituli.
Sed ut ipsi egyptii videntes per
animalia eis notitia non combu-
rebantur et eis vitia ut boues
et iumenta eodem agne consume-
rentur. Per hoc quod dei
iudicio sui creatura obedit admi-
tu pariter persecutores. In quod-
dam tempore in aqua supra vir-
tutem naturalem agnis exarde-
bat et repetitio et admiratio ex-
pressionem eius per dicitur et supra
quod enim mirabile erat.
Pro quibus hic contra agit
de manna collata et primo exp-
nitur hebreorum consolatio. Quod
egyptios afflictos in manna autem
Circum primum dicitur per quibus et
per afflictionibus egyptios dicitur
angelus est a manna et dicitur
est angelus eo quod descendebat
mixtus corpore. Nam cibo corporali
non continentur thobie xii. Nutri-
uisti quoniam tuum exodi xvi et
quarantia panem decido aequo
tu voce descendebat. Quia
prestiti illis sine labore suo

Quia delectamini in se hinc et
Nam bonis sapiebat pro ut vole-
bant ut hinc comiter et subditur.
Substantia enim tua et diuitias
tue bonitas ostendebas in cibo
manna et desertionis amittitur
quod voluntati existens deinde
bonorum. Nam malis in superbus
erat tibus. Unde dicebant mihi
exi. Nauseat animam super
cibo a se leuissimo. Ad quod quis
quod bonis volebat comitebatur
sapiebat sibi volebat et hoc non
erat ex natura manna sed divina
virtute. **¶** Alii autem hinc aruit
ad egyptos afflictos dicens. In
autem et glacies sustinebant. Vini
agnis et non tabescebant et li-
quebant quia iuxta pauca fecer-
bantur ut predicta et ut sunt
quod fructus in amicos per egyptos
exterminabat agnis ardens in
grandine sine grandine disso-
lutione et plurima horum
fulgurata exodi ix. Consequenter
ostendit effectum aquam agnis ad
consolationem hebreorum dicitur hoc
autem a se fuit mirabile ut
nutrirentur et videret etiam
sine virtute oblitus est. Per agnis in
camino tunc pueris david tunc
et etiam in egypto. Nam anima-
lia hebreorum de quibus nutri-
agne et grandine non sunt lesa
licet enim manna gessim in qua e-
rant filii israel non fuit aqua per
tilentia grandinis et ignis. Ut
dicitur exodi ix tunc fuit in

cuncti alius tunc non lesit sicut
 aliis in cunctis existentiis et quia
 ad hoc dicitur ignis oblitus sic
 virtutis in quibus animalia alius
 tunc non lesit sicut alia in cunctis
 existentiis et subdit causa huius
 differentie cum dicitur Creatura omni
 tibi facta et pater litta usque
 ubi propter hoc et tunc omnia tras
 figurata et transmutata appetate
 sic nate sicut in cunctis voluntatis tue
 omni multi gratie tue defuiebat
 ut dicitur et de igne et mamma De
 parent filij tui sicut hebrei iusti
 quos dilexisti dicitur amice speciali
 propter quod data sunt eis lex et
 prophetie et alia beneficia dei quod
 et el vii Non fecit taliter omnia
 com et iudicia sua non manifesta
 vit eis Quoniam non natiuitate
 fructus ad est nati de terra passus
 homines supple sibi sed sermo tuus
 et dicitur viii Non in solo pa
 ne vivit homo sed in omni verbo
 quod egredietur ore dei Quia
 omni ab igne non potest extinguere
 sicut mamma que ad ignem indura
 batur et ad solem liquefiebat et
 subditur Sciatim ab exiguo et
 nota est omnibus sicut hebreis qui
 oportet pervenire solem a ortu so
 lis ad iudicacione tua et ad collige
 dit mamma et iudicacione dei dicitur
 eo quod gratis ab eis dabat et ad bntu
 lucis a solis te adorare et debm
 fici tui collatere et subditur causa
 tu dicitur Ingrati omni a eius qui
 dei beneficia non recognoscit spes
 tamquam gubemalis glacies tota
 liter pibit Sic exponitur comit

Sed exadi xvi dicitur Cumq; ma
 luisse sol liquefiebat q; ppe sic in
 mendie Et adeo dicitur fuit abidem sicut
 doctores hebreos q; tunc colligendi ma
 nam erat p; ortu solis usque ad hora
 sextam et sicut hoc alie et exponenda
 litta oportet pervenire solem a
 fervore solis ad colligendi mamma
 que hic dicitur iudicacione dei et ad ortu lucis
 solis te adorare in principio collecto
 dimi beneficiis Sed contra hoc videt
 q; hic primiti statim ab exiguo et
 a hora sexta non est exiguo in virtute
 solis radius sed fortissimus Sicut
 q; et exiguo comparatur ad calore
 ignis cui hic comparatur liber aut
 exodus canonicus et non aut liber
 sapientie propter quod hec litta ma
 gis et trahenda ad tepore exadi q;
 eto usque **Cap. xvii.**
Magna aut sunt et hec et pe
 quarta in qua recollitur beneficia
 tuas collant hebreis et per appoi
 tu afflicto tendunt induitae egyptis
 et primo ponitur bit sicut 2o pmo
 dantis aut eius capitulo xviii pma
 iudias qua pmo ponitur obtendunt
 egyptos 2o derisio magos et ma
 gice artis 3o comitibus afflicto am
 boru illa aut circa pmo de mag
 am sunt iudicia tua dicitur qua sunt
 in triumphabilia 1o xi Et in com
 phensabilia sunt iudicia eius et in
 enarrabilia verba tua a ppea verbo
 tuo facta propterea in disciplinae tue
 a homines vitatem intellige note
 tes tunc non sunt egyptis qui iude
 tes tar dei omnabilia remanserunt
 obstinati Quia subditur Dum
 em persuasim hnt a ppea tunc

posse dnam natos sancte credebat
em q deus non posset hebreos de
fuitur corp liberat omnia pal
pallu exodi a Et longe nocte com
pediri quia tribus diebus nemo se
mouit deloto in quo erat qd de
abidem quidam subterre fugitum a
em fugerant aliqui timide peras
fionis in ferendo quere prouide
f. dme qua deus ab eterno pndit
omnia natiuerit delotis in quibus
erant se no moueret ut dictu est
Quam putant hic conter po
dianur obtenebrationis ratio e
rant em egyptij tenebris spuali
bus ptoz in uolun qdpter quod
iustia erat ut tenebris corpaliq
in uoluerit ut pena correpon
det pto et hoc e q dicit Et du
putant se late a conspectu dno
in obscuris peccatis que dicit ob
fura eo q fuit macula Job iij
Qui male agit odit lucem tene
bras obliuionis uelamento disper
si sunt nam aliqui erant in
campis aliqui in domibus et ad
in uillis placis et superuenie
tibus subito palpabilibus tenebris
nullus mouit se potuit nec p
rone uel aliu consolari qdpter qd
dianur hic tenebras obliuionis uel
lamento dispersi pauentes hor
rende ex obtenebratione subita
neq em que continebat alios spe
lunca a tenebra q dicit spelunca
eo q in speluncis profundis sunt
tenebre dense sine timore astro
diebat Et subditur ratio dnm
fontus descendens a fragor

acis per modu tonitruu percutu
bat alios et persone tristes alios ap
parentes fit in sompno a fantas
mata tribula sicut aliquid fit in so
pno et agnis quidem nulla uis po
teat alios lumine prebe qdpter densi
tatem tenebre Apparebat aut alios
subitanus agnis et a in mom
to apparens na adeo complacoz
sed magis ad desplacoz quia graui
ora formidabant euenire **¶** Et
magice artis hic conter desribi
derisio magis qui apncipio per
tussione egypti tonati snt similia
fuit opibus moisi ut hi exodi
vii et viii sed desferent onterto
signo qdpter quod nico facti sunt
mderisim Et hoc e q dicit et
magice arti appon erant densi
a pndicti malis accessit derisus
magis pharaonis et sapientie gla
correatu tu contumelia r sapia de
qua magis glabuntur correatu
fuit contumeliose nam sine per
tussi ad alijs acta q no potant se
uel alios uiuac No subditur alle
em a q pater Nam et si mch
eos comonstris perturbabat eo
qerant talibus afficti sicut delu
laam mago dicit glosa Nui xii
Baalam affictus monstris adio
com asine no expauit transire
animalu r Nam timor ex mo
dico formici sicut formidat yma
ginatione tribula Sicut multa
times tradit adde hostes ex som
tu folioz uel aliquo humiori Et
aerem quem ratione nulla quis

effugere possit quia nullus potest omnino
sine aere respirare. Negantes se
condemnat ex tenebrarum densitate frequenter
emprocurabit pessima aere reddebat
adde estimatores sua aere arguente con-
scientia erant enim consilii malorum
suorum pro quibus stiebant se dignos
punitorem divina et ex hoc estimabat
sibi evincere peiora. Cum sit enim ti-
mida nequicia quia facit timidos
quod latrones sunt timidi da-
ta est in omnem condemnationem a an-
punitorem. Timor enim quem su-
ferunt homines mali est quodam
pena propter semper enim presumit
sua aere pre estimat magna mala
super se ventura perturbata con-
scientia timide pene expectatores
recondere nihil est enim timor nisi
presumptio adiutoria a augmen-
tu estimatores in animis pene
quam facit tunc maiorem prodicio
cogitationis anhelos. Nam timor
facit pallorem in facie prodit co-
gitationem anhelos quia demonstrat
quod timens auxilium desiderat. Et
du admittit a in mente timentis
minor est expectata a spes auxilii
maioris putat quod quia redit
maiora adde mala. Et est repetitio
eiusdem sententiae que predicta est
Auctor enim huius libri frequenter
eamdem sententiam repetit per a
verba. Illi autem hic conter po-
afflato egyptorum omnium ex ob te-
nebratione cum dicit. Illi autem qui
impotentem venere nocte a tene-
bras densas que dicitur nox po-
tens ex longa duracione per tri-
dies et ex densitate quod quia
deloro suo non potuit se mouere

221
et ab infimis a a terra et aqua ex
quibus astenderunt summi aerem in
grossantes et ab altissimis a ex con-
densatione nubium alluvatione aeris
impedientis. Eundem sompnum dormi-
entes egyptii qui in illo triduo fuerunt
aliquantulum oppressi sompno statim
terribilia sompna patiebantur in-
tanti quod aliqui moriebantur. To sub-
ditur Aliquando anime deficiant tra-
ductione anime a separatione anime a cor-
pe subitaneus enim et per tunc nig-
notius. Deinde si quis ex illis de-
cidisset in terram ex tunc custodia
batur in carcere quia non poterat
se mouere. Si enim iustus quis erat
a Nam ubique erat aliquis occu-
patus magro vel in domo tenebris
supernumeribus a mansit tribus
diebus. Ideo subditur Una cum rathena
na et patet siue spiritus sibilans
a ventus flans aut interpretis
a aut a sonus de altissimis monti-
bus echo a sonus reflexus defici-
tes faciebant alios prodicio. Pe-
petua est sententia supra posita s-
quod timor faciebat eos estimare mag-
paula ex occasione modica. Conse-
quenter ostenditur quod ad alios
diffinita cum dicitur Omnis enim
orbis terrarum extra egyptorum locum
limpido alluvabat a mirum quod
nullus ab oculis suis impediebat
solis autem alios s- egyptiis sup-
posita erat grauis nox dimittis
in flata ymago tenebrarum a
Nam prefigurabat tenebras
achonne quas mansuri erant
Ideo subditur Quia ergo sibi erant
gravioris tenebre a causa mag-
graviu tenebrarum psychenne quod

mercebantur per sua peccata **Cap**
Hancis autē tuis **De XVIII**
Scripta obtendebatur egyptos
hic contra destruitur illustra-
to hebreorum cum dicit Sanctis autē
tuis et hebreis maxima erat lux
in exodi et ubi tunc autē habita-
bant filii israel lux erat et horum
quidem et hebreorum vocem audiebant
egyptii et quia ut opus scilicet hebrei ca-
dem passi erant scilicet tenebras mag-
nificas deum sicut grati et quia
ante levi erant scilicet ab egyptiis labo-
ribus dum exodi primo et quia non
ledebantur et plagis sicut egyptii
gratias agebant de beneficiis dei
et ut esset differentia inter ipsos et
egyptios et deum petebant in sua
necessitate egyptii vero plures deos
in vocabant et quia gratitudo de
beneficio prestatu meretur aliud pre-
standu quod subditur propter quod agnis
ardentem ducem habuerunt de nocte
et solem sine ligna per columnam
nubis die et sic dabat boni ho-
spitium Dignū quidem illi scilicet egypti-
is tunc luce per tenebras dicitur
qui nudus custodiebant in corrup-
tum legis lumen seculo dari filios
tuos non permitentes eos de-
gypto exire ad pacificandum dno
per quos incipiebat in corruptum le-
gis lumen seculo dari et quinquagesima
namque die exiit illorum data fuit
lex in monte Sinai **¶** Quinque tunc
tarent **Hec** est pars quinta in qua po-
nitur beneficium de transiitio he-
breorum et contra de interfectis
primogenitorum egypti et dividitur
in duas partes quia primo descri-

bitur hoc beneficium **¶** 2o soluitur
obicitio in contrarium a te agit aut p-
mo ad huc in duas quia primo dicitur
beneficium describitur **¶** 2o tempus et
hora subditur **¶** Cum enim quidem
¶ Circa primum dicitur **¶** Cum cognovisset
egyptii iustorum occidit in facies ex-
odi primo et uno exposito filio scilicet
moyses qui in pascua portus fuit
in flumine introductione aliorum et
liberato per filia pharaonis ex-
odii introductione aliorum a in educato
nom hebreorum de egypto multitu-
dine filiorum a primogenitorum egypti
abstulisti de iura primi exodi xii et
pariter illos et patres eorum egyptos
perdidisti magna valida rabi-
matis exodi xviii **¶** Illa enim vox
qua interferti sunt egyptios primo-
genti et cognita ante apatibus
nris scilicet moyses et aaron exodi xii
¶ Ut ne friones quibus iram meo
rederunt a dno astraonibus
apis et panibus facti aegores
cent respectu futurorum primissio
Suscepta est autem apud tuos ut
quasi dicit saluasti iustos et destruxi
isti in iustos **¶** Sicut enim legisti ad i-
fuisse mos egyptos sic et nos pro-
uocans ad gratias actiones pbeneficij
tuis magnificasti preceis apud
abstrons enim sacrificabant agni
pascalem puei iusti bonorum a he-
brei filii patriarcharum et iustie le-
gem in monte Sinai datam in con-
cordiam disposuit a concorditer
repperunt dicentes exodi xxiii
Omnia uerba dno quelonit et fa-
ciemus similiter bona et mala re-

captivos iustos a prospera et adu-
 sa exultantate dei missa et mittenda
 disposuit equanimiter accipere pro
 dei amore. **C**onsequenter equis po-
 tioribus uox lamentabilis cum dicitur
 Respondit autem ad placentis plora-
 tione infantium a qui fiebat pro p-
 mogentis interfectis. **R**oadi
 xlii percussit dno sine pmo geniti
 in terra egypti apmo genito pharo-
 me qui sedebat in solio eius usque ad
 pmo genitum captiue que erat in
 terra aro qui anomo moneto que
 erat preclator natio cotinua est
 qua tunc pmo genitus regis mor-
 tuus e. **D**e omnibus em egyptis no
 credetes deo et moysi ppter bnficia
 mamotae plagas eis collata qua
 remotis plagis reuertebantur ad
 obstinatione suam ad pmi fut-
 extimiu pmo genitoro pspondunt
 et confessi sunt qm dei se esse
 et refert h se. ad moysen et he-
 breos. **T**unc em dimiserunt eos abire
 tamquam dei seruos exodi xii. pe-
 ciam h se refert ad egyptios per
 hoc em q obediunt dei mandata
 de ommissione hbreos licet hoc fe-
 cerunt tunc pnt diti quaddo no
 qm dei. **S**icut obediunt regi e-
 reno solo dicit deus qm. **L**u
 em hic conter destruitur ipis
 et hora percussione pmo genitoro
 egypti cu dicitur. **C**um em quietu
 silentiu continet omnia a continui
 horamqua comitit silent omnia
 nor in suo cursu modu iter ager
 Nam her permissio fuit inter pn
 apud moctis et finem. **O**mpis

pmo tuus dno a precepto de inter-
 fectis pmo genitoro exiliens de celo
 ut. **E**t hoc arguit aliqui q interfer-
 to pmo genitoro egypti facta fuit
 per angelu bonu sed no e effecio aug-
 mento tu qua liber iste non e detra-
 none tum qua demones frequenter
 leguntur executores dno iustie et
 q her interfecto facta fuit sed per
 angelu malu videtur magis plabile
 qua magis concordat syrie canonice
Dicitur em qm lxviii ansit in
 eos aram indignationis sue indig-
 natione et ream tribulatione in mis-
 siones per angelos malos. **E**t corru-
 e q loquitur de percussione egyptio
 sicut dicit plenus exodi xii. vbi
 h. **L**ocum her questio. **D**urus debella-
 tor qui pmo genitoro interfecto. **I**n
 mediam extimiu tuam a extimio
 dignam gladius acutus. **N**am ei
 non potuit resisti in famulatu a
 non factu sed om amperu tue por-
 tans a exequens et stans ceplent
 omnia morte qua no erat domus
 egyptio in qua no eet mortuus
 exodi xii. **E**t usq ad celu attingebat
 stans mta. **H**oc dicit ad expm dicit
 q pmo genitoro nullus euade potat
Tunc continuo a ante immediate
 visis sompnio maloro turbant
 allos ad prefigurandiu dictam per-
 cussione et aliis alibi seminum
 Nam varijs modis tribulibus
 moidebantur ut per hoc causa illig
 mortis monstrarentur et non solu
 alijs remanentibus sed etiam ipis
 molentibus. **I**deo sequit. **N**emstij
 ar. **T**enigit aut. **H**ic conter

remouetur obiecto contra predicta
et primo ponitur cum dicitur tetigit
aut tunc et iustos s. hebreos tepta
to mortis a punita morte et que
fuit illa subditur et comotio et
prodest a comoto seditione ex
ritata perthore et complures eius
in deserto ut h. m. xvi. tunc occasi
one multi de isrl. sunt mortui qd
quod videtur aliam q. qd isrl. no
fuit in claudis conditionis qua egip
ti. Sed non diu hic remouetur
dicta obiecto per hoc q. statim fuit
appoind remouetur et hoc e. q. dicit
Sed non diu permansit ora tua
et subditur causa querens emho
sine querela a aaron pro uincis
erga dnm et iuste adponit De
precau pro qd monebantur
reficit are dnm placando sua dep
tate et finem imposuit necessi
tate a morti ostendens qm tunc
e. famulus per hoc q. te placant
suis precibus. Vnde aut turbas
a pestes qd m. turbantes no adu
te corpus a. Sed uerbo orom
deuote alid qui se uerabat s. in
rendia comburens qd m. Deuote
bustione uerabant aaron subiecit
allud extinguendo uiramenta pa
rentu a. ut om. orato sua de
magis exaudabilis in ea fecit me
tionem de uiramento dei abrahe facto
et testamento in monte smay aam
dato Cum em a. interfecta a in
ter mortuos et uiuentes stetit
et amputauit impetu mcedi et
dimisit allam que adiuos du

tebat ornam. Nam ignem proce
dentem ad consumendum ad huc ui
uientes intercedit ut dicitur et
quia aaron tunc fingebar. s. m.
pontificis officio qd subditur De ipis
ornamato dicens. Inueste em po
deis a. et dicit a pos q. e. p. e. na
tunica eius iacinctua attingebat
usq. ad pedes totus erat orbis tra
re. reputantur tunica em hinc
figurabat terra qua lam. nascit
Ietra balteus tingens allam tuni
cam orcamu. tiam tingentem tuni
ca iacinctua a. a. e. calois a. e.
balteus aut tingens tunica iac
tinam figurabat ignem qui am
bit aeterni super humerale tra
conali sibi conuicto exualitate la
pidu. preciosoru et diuersoru coloru
figurabat celu. sideru. stellis or
nate. Duo lapides omnium in sup
humerali significabant duo mag.
humerali. solem et lunam. duodec
gemme rationales duodecim sig.
zodiaci intra q. erat incipite su
piorum partem mundi s. zelum
crystallini et empyreu. lamina s. d.
pendens in fronte representabat
deu omnibus presidente. qd p. q.
in alla scriptu erat nom. d. m. the
tragramathon q. e. p. d. altissimi
creatoris om. seruis et per hoc
ornameta significabat q. ponti
fex h. h. ornatu erat creatoris
om. seruis sicut dicitur fuit plo
mus exodi xxviii. et pendit mag
nalia in quatuor ordinibus lapi
du. erant sculpta. Nam in
rationali erant quatuor ordi

nes lapidi distincti p ternaui et
 malis duodecim lapidibus erant
 sculpta nomina xii tribuu Et mag
 fionia tua a nome tetragra
 maton tibi quid midyademate a
 ni lamina aurea que erat facta
 in modis pmetuili ab aure usq ad
 auram attingens per fronte ut
 pleniis dictu fuit in exodo qd aut
 cessit qui extirminabat signis qui
 cessit uerdictu e et her extirmit
 a apm deu tuq her erant signa
 eo mo loquendi quo creatura rro
 nalis obedire dicitur creatoi erat
 em sola temptaco seditoms co
 mote Ne sufficiat a causa suffi
 cients amditate dei contra totu
 qd nisi pontifex placasset eid
Impius autem **Cap. xix.**
 her e sexta pars in qua
 recollitur sextu bnficiu qd
 e detraditoe per mac ru
 bru et subuersione egyptoz
 Et diuiditur in duas partes quia
 pmo ponitur huius bnficij recordaco
 qo subdit intentio conclusio a nomi
 bus pma in duas quia pmo recollit
 egyptoz submersio qo hebreoz sal
 uaco i omis em Circa pnu dicit
 continuado pradicta qd hebrei in
 mortalitate a serpentibus habuere
 remediū no aut pmo geniti egypt
 coz qdco dicitur pmpis autem
 usq in nouissimū a usq ad submer
 sionem coz sine misericordia a sine
 remedio nam nullu dei apus caet
 misericordia ira superuenit a pu
 nio Prestabat em et finia

illoz p ipc deus quia fu pmississent
 r pcedmassent ut se adirent
 r filios isrl emittent de egypto ita
 q ly se non refert ad egyptos sed he
 breos et tu magna sollicitudine p
 missent illos Nam egyptij cogit
 bant hebreos festinan egradi ex
 adi xii Consequabantur em illos
 penitencie actus De qdli isrl omisi
 one exodi xiiii Ad huc em me mag
 a in pnti hntes luctu demorte pri
 mogentoz Aliam sibi assumpsere
 cogitacoem in scientie de hebreoz
 reductoe Dicebat em illos ad huc
 finem digna necessitas mors eis
 iuste in fenda in mai rubeo et
 horu que amderant p qd agroz p
 ficiaz rememoracone amittebant
 abientes ase timore dm De que
 de erant tormet p ddm iustie debi
 tu repleta punio submersio
 coz et qdli quidem tuus mirabi
 liter transiret mare rubru qdli at
 nona mortem in ueniret per sub
 mersionem que dicitur nolia mors
 respit mortis pmo genitoru que
 pressit **¶** Omis em Sic conter
 ponitur saluaco hebreoz et diuidi
 in duas partes quia pmo ponit
 her saluaco qo gratia actio a tan
 quam em Circa pnu dicit omis
 em creatura ad pnu gns ab initio
 prefigurabatur a ad obediendu
 deo a quo originatur omis creatu
 Desuens preceptis tuis q pa
 tui in diuisione maris et in calupnia
 ignis et nubis qo subdit Nam
 nubes castra coz obumbrabat

Angelus em qui predebat castris he-
breos abiit post eos ita q' egyptij no
poterant ad hebreos accedere exodi
xiiii et ex aqua que ante erat tra
apparuit arida in diuisione maie et
campus germinas a maie fundo
desiccatus ad modum campi germi-
nantis per quem omis nato heb-
transiit que tegebatur tua maie
a potentia tua. Videntes tua mira-
bilia in desiccatoe fundi maie et
in solidatoe aquarum que erant eis
pro miris ad dexteras et a sinistris
Tamquam em sic contem-
pantur actus hebreos. Et pmo de
sua saluatae tu dicitur tamquam
em equi depauperunt a arma egypti-
corum acceperunt quos videntur mor-
tuos super litus maie exodi xiiii
et tamquam agni exultant de ben-
ficijs sibi collatis magnificantes te
dne dicitur Cantemq' dno gloriose
et **M**emores em sic contem-
pantur alia causa gratiarum actus
secundum dei de suis aduersarijs
et diuiditur in duas partes quia po-
tuntur perturbationis actus. No-
mirabilis modus i in se em q'
na adhuc in duas scdm duas egypti-
corum punitiones. Quoniam in he-
breos alique consolatoes ut appo-
sita in terra se pnta magis elucescant
Dicit em philo memores em erat
adhuc a diu gratias agerent di-
tentes Cantemq' dno gloriose et
memores erant eorum que in meo-
latu eorum facta fuerunt contra egypti-
cos cum adhuc hebrei maneret
in egypto quem admodum pntac

animalium. s. ut illic eduxit tra mis-
tas et exodi xviii et per oppositum sub-
ditur hebreos consolatoes tu dicitur
Nonissime autem a pag exitu de e-
gypto videtur nouam reuocantem
autem Nui xi. In allocutione om-
desiderij a ad petitione eorum scdm
sui desiderij ascendit illis de
maie orygonetra a cotinere et
pantur hic singulari et plurali q'
erat ubi cotinere multitudinem mag-
Si autem arguatur q' datus cotur-
mici non fuit ad bonum apud quia
i mortuus e' plus qui desiderant
carnes Nui xi. Dicitur q' mors
non fuit omni sed paucorum respec-
tue s' egyptos qui cu filijs isrl
exierant de egypto iustis aliquibus
de filijs isrl ut abidom dicitur qui
male concupierat carnes attedi-
ati de mamma sed reuocato cotur-
mici fuit omnibus eternalis et
sic in consolacionem bonorum
Et reuocatoe hic pntur scdm p-
tussio egyptos cu dicit et reuocatoe
pntibus super reuocatoe s'
egyptijs Non sine illis q' ante
facta fuerunt argumet a eorum re-
pensionibus per flagella et q'
fuerunt illa subditur per omni
fluminu fuit em pma plaga
comissio aquarum in sanguine exo-
vii. Iuste em patiebant egyptij
scdm suas nequicias. No subdit
Et em detestabiliore in hospita-
litate in patiebant contra bonum
hospitalitatis in sanita fuerunt
alii quidam agnoscos a extraneos

no recipiebant aduenas a adma-
 nendū scilicet in egipto Alij autē
 bonos hospites sicut filios israel
 in suavitatem redigebant per mor-
 tem ioseph et fratru suorum exo-
 pmo et no solum hoc mala Sed et
 alius quidem respectus aliorū erat
 contra bonū hospitalitatē qm in
 mti a tū dicitur vltus et ubiqz
 recipiebant extraneos ad hospitiū
 sicut aliqz contingit q dantes e-
 lvinosmā tot utupriā dnt petebz
 q mms tūc vendit eis Qui
 aut tū leticia opungatur sic tra
 Qui eisdem opī erant in statu
 aegyptij qui utebantur in statu
 contra bonū hospitalitatē ut dcm
 Et hos qui tū leticia receperunt s
 hebreos hylatē recipietes extra-
 neos sanissimis afflixerunt doloz
 mtrantū q ad amaritudinē perdu-
 rebant vitam aliorū exodi pmo-
 sōno impine qdeo subditur per-
 tussit sicut autē recitate tribus die-
 bus intendens palpabilibus exis-
 tentes exodi q Sicut illi a sodo-
 mite in foribus iusti s; loth tū
 subitaneis cooptati sūt tenebris
 peraussi ab angelo caritate. Vnus
 quisqz transiit hostij sui s; loth
 querebat nec hanc in ventre
 poterat. Ut dicitur abidem q
 se om hie qnter pomare pimi-
 tōis egiptoz mirabilis modus
 elementis deo obediētibz no
 dicitur. Inse om dū elementa com-
 tuntur mutando modū suū a-
 gendi ex precepto dei Sicut

in organo. v. in instrumto musico q-
 litatis sonus a mutatur scdm uolun-
 tatem modulanti qui modo percutit
 una cordam modo aliam et cōde
 mo fortius mo remissius et omnia
 sonū suū custodit scdm dispositoz
 modulanti. Ita supple mutabat aco
 creatū in egiptoz quimoz scdm
 dispositoz recatōis. Vnde estimat
 ex ipō certo iusu a hoc apparebat
 sensibilibz i gressu em a animalia
 in agris habitantia ut boues et iumi-
 ta in aquatica conuertebantur non scdm
 substantia sed scdm ambulationē
 s; per fundū maris qui ē hitatō pis-
 cū hebrei namqz sua animalia se-
 tid eduxerūt de egipto exodi viii
 Omni greges pergunt vobiscū
 ac. Et q sic intelligā tōmissio
 gressū patet ex hac q subditur
 Quicūqz erant natantia mtrā tra-
 siliant gradiendo ut patet de ramis
 gradie intrantibz domos egiptoz
 exodi viii. Agnis māq valebat
 a fortiter comburebat supra sua
 Virtutem naturalem nam gūdo
 et agnis pluuie et fulgura distur-
 rebant per egiptū exodi ix. Et
 vnu contrariū no impediēbat aliud
 sed magis accuebat in sua aco
 flāme ecōtraid cōruptibilū anima-
 lū a serpentū et draconū ignem
 spirantū non vexant carnes
 coagulandū a filioz asel simul
 ambulandū per desertū in quo
 erat serpens flatu adorans deū
 vni et pomitur singulare gulari
 Nam abi erant tales serpentes ml-
 ti sicut dicit exodi viii. Venit

mista grauiſſima .v. multitudo miſtaro
Nec diſſoluebant illam ſed manna q̄
facile diſſoluebatur ſicut glacies ad
calorem ſolis ¶ In omnibus hic ḡm̄
Ultimo ponitur in tenta conuulſo
tius libri ex cuius proceſſu patet ap
paret q̄ intentione philonis e deſta
rae condeſcenſiones d̄mas hebreis
factas Ideo dicit in omnibus emm
Magnificasti optm̄ tuū d̄ne cuius
adiſcās affligendo et ſubmergendo
et honorasti eū deſcendit egypti
liberando et non deſperisti p̄ces
eius deſcendendo in om̄i temp̄e et
in om̄i loco aſſerens eis ut patuit
in mari rubro in deſerto et in ceteris
locis ad laudem nominis tui quod
e in ſecula ſeculorū amē

**Septuaginta postilla maḡi ancolae de
hinc super libri sapientie**

**Incipit postilla venerabilis docto
ris super ecclesiasticum
Et sequitur capitulum primum**

[Faint, mostly illegible text in a Gothic script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, mostly illegible text on the right edge of the page, possibly from an adjacent page.]